

The Library
of the
University of North Carolina

Endowed by The Dialectic
and
Philanthropic Societies

~~862.8~~

~~T 255~~

~~v. 26~~

SF

PQ6217
.T44
vol. 26
no. 1-22

PQ6217
.T44
vol. 26
no. 1-22

WEEK
FIV.
out o

THE LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
NORTH CAROLINA
AT CHAPEL HILL

ENDOWED BY THE
DIALECTIC AND PHILANTHROPIC
SOCIETIES

BUILDING USE ONLY

PQ6217
.T44
vol. 26
no. 1-22

AMICHATIS I MANTUA

Josep Antich Amich Bart
Baixant de la Font del Gat

La Marieta de l'ull viu

Tragicomèdia popular
catalana, en tres actes i
un Epíleg (sis quadros)

BARCELONA

SALVADOR BONAVÍA, LLIBRETER. — TAPINERIA, 4

1924

13

BAIXANT DE LA FONT DEL GAT
O
LA MARIETA DE L'ULL VIU

Baixant de la Font del Gaf 0 la Marieta de l'ull viu

Tragicomèdia popular catalana,
en tres actes i un epíleg (sis quadros)

escrita per

AMICHATIS I MANTUA

*psend.
José Amich Bert*

QUARTA EDICIÓ

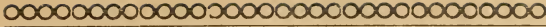
BARCELONA
S. BONAVIA, llibreter - TAPINERIA, 4

1924

ESTRENADA AMB GRAN ÈXIT EN EL TEATRE
«ESPAÑOL», EL DIA 15 D'ABRIL DE 1922

REPARTIMENT

<i>Marieta.</i>	Sra.	Casals.
<i>Teresina.</i>	»	Hernàez
<i>Taneta.</i>	»	López
<i>Sió.</i>	»	Plá
<i>Carme.</i>	»	Tomàs
<i>Anïta.</i>	»	Viñals
<i>Lluïsa.</i>	»	Fontdevila
<i>Cónica.</i>	»	Abella
<i>Veïna.</i>	»	Fernández
<i>Dona de l'aigua.</i>	»	»
<i>Germana de la Caritat.</i>	»	Viñals
<i>Laieta.</i>	»	Fernández
<i>Sr. Clemente.</i>	Sr.	Santpere
<i>Casinto.</i>	»	Bergés
<i>Pauet.</i>	»	Zanón
<i>Sebastià.</i>	»	Capdevila
<i>Sr. Ramon.</i>	»	Arteaga
<i>Sr. Tomasetti.</i>	»	Alfonso
<i>Nandu.</i>	»	Tormo
<i>Sabater.</i>	»	Bozzo
<i>Boter.</i>	»	Camps
<i>Rector.</i>	»	Font
<i>Soldat primer</i>	»	»
<i>Horxater.</i>	»	Bozzo
<i>Soldat segon.</i>	»	Sánchez
<i>Jove.</i>	»	Giner
<i>Frare.</i>	»	Bozzo
<i>Llec.</i>	»	Giner
<i>Veí.</i>	»	Valls
<i>Milicià.</i>	»	»
<i>Fornet.</i>	»	Palahí
<i>Nena.</i>	Nena	Costems
<i>Enfermer</i>	Sr.	Sánchez

PRIMER ACTE

LA PLAÇA DE SANT AGUSTI VELL

Al fons, carrer que va cap el Portal Nou. Esquerra, primer terme, façana d'una casa senyoriuola; una botigueta de «Peinadora.» Una cua de mostra, una gran llaçada de cabells que ja no se sap ni de quin color són ni de qui han estat. En aquesta casa, un balconet i una finestra amb gelosia practicables. Al costat de la botiga, una font de tres aixetes.

L'acció comença cap al tard del dia 5 de juny de 1840.—Ja han passat dies!—Tot just el sol se'n va a la posta i són uns esquixos de porpra a l'horitzó els seus darrers raigs. Les orenetes compleixen la seva obligació—ja ho feien en aquells temps—xiuxiuejant per l'espai. Un terrabastall de tocs de campanes eixorda la plaça. Se sent el ritme monòton i acompassat de la mainada que es suposa canta l'oració de gràcies a una escola pública. De tant en tant les canonades—salves—dels forts de la Ciutadella eixorden l'espai. Les façanes de les cases són enjoiades amb domos i banderes espanyoles. Tot això vol dir—com es veurà—que es la festa ciutadana celebrant l'entrada dels «cristinos» a Morella, fet que va succeir—si no menteix el «Brusi»—el 30 de maig del mateix any.

A mida que es vagi fent fosc, als balcons i finestres van encenent les seves lluminàries. Aquestes són uns vasets de colors amb llumetes d'oli.

En aixecar-se el teló fan grup vora de la botiga del pintor: EL SENYOR CLEMENTE, alcalde de barri. LA TANETA, una minyona que amb els ulls fa encendre el ciri pasqual. EN SEBASTIÀ, un republicà de debò, d'aquells que

quan veuen una pedra, de seguida l'aixequen per fer barricades. I el SENYOR TOMASETTI, un italià que li agrada que tothom treballi per ell. El senyor Clemente, al mig del grup llegeix el «Brusi» del dia. La Taneta i en Tomasetti escolten al seu costat. En Sabastià és a vora de la botiga, donant els darrers tocs d'or a un marc ovalat per mirall, tot escoltant el que diu el Senyor Clemente. A l'altre cantó, a la finestreta de la gelosia, la TERESINA, o sia la pentinadora, una llengua de verí, rega un test de clavells tot cantant una cançó.

A la font, uns fadrins de forner omplen una portadora d'aigua. A una porta uns frares mendicants, amb un burret, recullen una almoïna que fiquen dins de les senalles.

EL FRARE.—Que Déu Nostre Senyor vos augmenti la caritat i vos beneeixi, germanet!

EL VEÍ.—I ara cap al convent, que és lluny. Ja hi tindreu bona tirada!

EL FRARE.—Què hi vol fer, germà. Les revoïtes d'ara fa cinc anys ens van fer mudar de casa!

EL LLEC.—Que ben apropet la teníem!

EL FRARE.—Però Déu ho va volguer així!...

EL LLEC.—Déu i els revolucionaris!

VEÍ.—Adéu siau!

(La mainada de l'estudi proper, ha anat cantant: «Os damos gracias, Señor...» etc. Surt ten per l'escala com un vol d'ocells corretejant i amb un rebombori que eixorda l'espai. Els frares se n van amb el seu burret i les seves oracions. Se sent picar el mall d'una fornal.)

CLEMENTE.—Com no parin un xic no em deixaran llegir!

TOMASETTI.—Si, hombre. Dica, pure!

CLEMENTE.—Es que entre les campanes de la ciutat, les salves de la Ciudadela i el burgit de la quitxalla, no hi ha qui s'entengui!

TANETA.—Apa, llegeixi. vostè que en sap!

CLEMENTE.—On erem?

SEBASTIA.—«Habitantes de Barcelona...» que vol dir anyells de bona pas'a!

CLEMENTE.—Sempre el mateix! Es aquí... (Llegeix.) «Habitantes de Barcelona. El árbol de la paz extiende ya sus frondosas ramas al

mediodía de España. Pronto llegará su sombra benéfica a las faldas del Pirineo. Vencedor el caudillo Espartero, en Morella plantará el ramo de olivo y el pendón constitucional de 1837 y de Isabel II en todos los fuertes carlistas de la alta Cataluña. Lo que digo al pueblo para su regocijo, recomendando engalanen los balcones al paso de la retreta.—Casas Consistoriales... etc., etc.... Por disposición del Excelentísimo, etc., etc., etc.—Cayetano Ribot, subsecretario.»

SEBASTIA.—I posi pilota a l'olla que ara el «liberal caudillo» es farà tirano, tot seguit pugui manar a tot arreu!

TOMASETTI.—Trabaca i calla! Questo va bene, senyor Clemente!

TANETA.—I avui vinga bullanga, i regosijo, i lluminàries! i ball a Sant Agustí Vell! Dóna bo viure a Barcelona. Per un no res, que si ara guanyen els uns o els altres, sempre hi ha motiu per fer ballaruga, xirinola i anar farts, ara que som joves!

CLEMENTE.—Just! I que: Viva la Pepa!

TANETA.—Això sempre!

CLEMENTE.—I que viva Espartero!

TOMASETTI.—Viva!

TANETA.—I tu, Sebastià, que no hi dius la teva?

SEBASTIA.—Treballe... I qui treballa no està per ballar quan ho manen els tirans!

TANETA.—I no treballis, que ja és prou ric el teu amo, i avui és festa nacional!

TOMASETTI.—Per la Santa Madona!...

TANETA.—Vaja; treguis els ensinalls! (*En Tomasetti va per donar-li un pessic. La Taneta fuig a l'ensempe que la Teresina la crida des del balconet.*)

TERESINA.—Taneta!... Ves a cercar el salfumant! que demà és dissabte i la teva feina no és donar palica a la patuleia...

TOMASETTI.—Patuleia?

CLEMENTE.—Aquesta dona...

SEBASTIA. (*A la Teresina*).—Ja sap el què diu! Patuleia i amb molta honra. Patuleia que està disposada per tu a fer altre cop l'hasanya del «Turin».

TERESINA.—No serà tant!...

SEBASTIA. (*Apropant-se*).—Va sols perquè en aquest palau de l'esquerra no hi mana cap mes reina governadora que tu!... Constitucional!

TERESINA.—Ho deus haver dit molt això, que t'ho saps de cor!

(*En Sebastià s'acosta al balconet i parla amb la Teresina. En Tomasetti es desespera perquè deixa la feina.*)

TOMASETTI.—I con questo lavoro!... No acabarà mai!...

TERESINA.—Que no m'acompanyaràs a sentir les músiques de la retreta?

SEBASTIA.—Fins al cel t'acompanyo!... I fins pendrem un refresc del Tio Nelo!

TERESINA.—No te'ls gastis tots, que diumenge tenim d'anar a la Font del Gat per lluir el garbo davant dels que ens tenen enveja!

CLEMENTE (*A Tomasetti*).—Aquesta pentinadora tampoc va malament, però té una llengua de verí... La que és un argent viu és la minyona, la Tane'a. Noia més fresca... Em fa pensar en certa persona que vaig veure a Huamananga...

(*La Teresina ha tancat la finestra. En Sebastià torna a treballar.*)

SEBASTIA.—Huamananga?... Això deu ser del país dels indios braves?

CLEMENTE.—Calla!... Que tu ets un innocent que es creu que el món s'acaba a la Creu Coberta!

TOMASETTI.—No li faci cas! Es giovani!

CLEMENTE.—I què tinc de fer-li cas. Bé que el conec!

SEBASTIA.—Per algo és alcalde de barri!

CLEMENTE.—I per molts anys!

TOMASETTI.—Es l'homo més populare de la ciutà!

SEBASTIA.—Coneix fins a les rates!

CLEMENTE.—Que si conec... conec als que viuen i als que han de naixer... i als que tenen d'inventar. Sóc amic del Tio Fresco, d'en Pere Sense Por, d'en Pau Timbales, i conec a l'agutzil Butifarra Sense Fil, en Rosega Cebes, el teu company revolucionari Bernat Xinxola, en Pere Bo'ero, en Robert de les Cabres, don Res Calces de Paper, el Maco Pobre, el fill d'en Sense, en Joan de la Carabassa Gran, l'Arreplega Raons, en Xarau, aquell que té més coneixensa que tothom, en Prega a Déu de Rostoll, en Jau-

met que mai està quiet, en Mora de l'Ase, el Noi de la Mare, el senyor Mitja Cerilla, en Pistras, en Ribot del Porc... i en Sebastia el revolucionari: tu!

SEBASTIA.—Què em té de conèixer a mi!

CLEMENTE.—Com si t'hagués... llençat al món!
D'ensà que érets aprenent a cà'n Musiú Rampó, al carrer de les Tapies!... Aviat farà deu anys!

SEBASTIA.—Allí vaig començar a ser home!

TOMASETTI.—Ma trabaca!

SEBASTIA.—Tot passa!... Quins dies aquells!

CLEMENTE.—Quina mossa la Marie'a!...

SEBASTIA.—Per mi està ben morta...

CLEMENTE.—I que sembla que us aneu seguint els passos... Ella deixa aquell barri, ve a servir aquí... i tu no et saps moure d'aquesta botiga!

SEBASTIA.—Casualitat. Ho d'iu et ditxo: «Les persones es troben, que les muntanyes no!»
Res... Desgràcies dels homes!

TOMASETTI.—Ah! Gioventu!... Disgraciato?...
Ma que cosa voles?... Mangia, bebe, gana un bon giornal, tiene trabaco, salute, gioventu?... Ma que te falta?

SEBASTIA.—Unces, temps per jeure i república!

TOMASETTI.—Ma trabaca!...

SEBASTIA.—No s'apuri que ja estarà llest demà el marc del mirall.

TOMASETTI.—Yo tengo il compromeso per la Fonda dels Tres Reis!... Diumenge fan festa i el volen estrenar!

SEBASTIA.—Si convé ja vetllaré un vespre. Ja sap que no m'hi adormo a la feina!

TOMASETTI.—Buon ragazzo! Cuando vada in mio paese ti duré un regalo! Pero trabaca! Trabaca! (*Fa mutis per la botiga.*)

SEBASTIA.—Trabaco? Trabuco!

GUILLEM.—Que hi va molt sovint al seu país?

SEBASTIA.—Cada vint anys! Sort que un dia vindrà la meva i...

CLEMENTE.—Vols callar?

SEBASTIA.—Que si vull callar? Ara menos que mai! Vostè llegia el seu diari «El Brusi», però jo també llegeixo el meu. La ciutat celebra la victòria amb lluminàries, però jo celebros la meva. Miri...

CLEMENTE.—Una autori'at no pot llegir aquests paperots!

SEBASTIA.—Calli... que ara no ens veu ningú.

(*Es treu un diari del pit.*) «El Republicano»!
I que fa quinze dies que publica aquesta cançó escrita per l'Abdon Terrades, el repúblic que és emigrat a França d'ensà d'allò de Figueras. Escolti. Es la cançó de la República. (*Llegeix.*)

Ja la campana sona,
Lo canó ja retrona...
Anem, anem, republicans, anem!
Al arma, amics, anem!
A la victòria, anem!
Ja és arribat el dia
que el poble tant volia.
Fugiu, tirans, el poble vol ser rei.
La cort i la noblesa,
l'orgull i la riquesa,
caiguen d'un cop fins al nostre nivell.
La milícia i lo clero
no tinguen més que un fuero.
Lo poble sols d'una i altra és lo rei.
Els ganduls que es mantenen
del poble i luego el vénen,
morin, cremats, si no pau no tindrem!
La campana ja sona...

CLEMENTE.—Prou!

SEBASTIA.—No li agrada?

CLEMENTE.—Sempre m'he pensat que això de la República a la moda de França, era cosa de cançons.

SEBASTIA.—Senyor Clemente!

CLEMENTE.—Prou! Que tu oblidas que sóc alcalde de barri! I per això mateix, perquè sóc autoritat i perquè t'estimo, vull parlar amb tu. Pensa que les parets tenen orelles. Al millor van amb «el soplo» i per a tornar del Peñón o de Chafarinas, tens molta aigua per davant!

SEBASTIA.—Es que jo quan parlo sé com parlo. Sempre tinc raó i ni la mateixa reina governadora em faria callar.

CLEMENTE.—Sí... Però l'altre dia en Sisco dels Coloms em va dir que en el Cafè de l'Amnistia no vas tenir seny... Que vas parlar massa!

SEBASTIA.—Tant de bo que ho fos! Encara la veig quan començàvem a ballar als balls de la patacada... Tan maca, tan jove...

CLEMENTE.—No me la pintis, que la conec. Qui no coneix a la Marieta, la filla de la Remígia,

la que feia l'ungüent de cop millor de Barcelona!

SEBASTIA.—Tot per les idees. La culpa del nostre enuig la va tenir el seu oncle, l'escrivent de la plaça de la Trinitat, que a son pare jo no el vaig conèixer. Van començar a dir a la noia que jo era un cap calent, un aixalabrat, un beneit, quan jo em passava la vida al taller fent-me home, anant a Llotja a aprendre de figura... Van morir els seus; llavors es va posar al davant aquest Pauet, aquest mocós de pagès que quan la seva àvia es morí li deixarà unes unces, i la Marieta ja va ser tota una altre!

CLEMENTE.—Si alçava el cap la Remígia i veiés a la filla dels seus ulls servint de minyona!... Què de voltes dóna el món! I cuidado que ella sap de lletra.

SEBASTIA.—De lletra, i de palica, i de mirar, i de tot.

CLEMENTE.—Sebastià. Em fas pena. Tu ets massa feminista.

SEBASTIA.—Jo?

CLEMENTE.—Les dones et fan ballar com una baldufa. I quan unes faldilles passen a frec teu, ja no saps on tens el cap!

SEBASTIA.—Què vol dir?

CLEMENTE.—Que què vui dir? Que te'n vagis d'aquest barri. De pintors n'hi han en tots els entorns de la ciutat. Aquí ets l'esca d'una mina que estallarà qualsevol moment!

SEBASTIA.—No l'entenc.

CLEMENTE.—Ara el Pauet, el pagès que tu dius, és soldat. La seva influència el te aquí a les oficines. El millor dia es llicencia i es casa amb la Marieta. I creu-me, no dóna gust veure a la noia que un va estimar en braços d'un altre.

SEBASTIA.—Calli!

CLEMENTE.—Tu creus que ja estàs curat i no és cert. Tu encara l'estimes a la Marieta... Aquests amors amb la Teresina, la pentinadora, és com un antiverí que tu has vulgut pendre i que et costarà més llàgrimes que aigües té la mar del Mediterrà.

SEBASTIA.—No passi ànsia.

CLEMENTE.—Escolta. Se que vaig a ferir-te en l'amor propi, però és necessari. Aquesta Teresina que ara et fa ballar, era l'antiga promesa d'en Pauet, l'actual promès de

la Marieta, i a tu et fan anar com l'ànima d'en Garibay. Ets un titella que ella té per a fer agafar gelos a l'altra... Creu-me, aquesta pentinadora és un gat vell, un cau de raons, una bruixa, que el mateix fa un monyo que un lio...

La TERESINA que ha sortit de la botiga, escolta les darreres paraules

TERESINA.—Segueixi, home, segueixi... Jo tindré mala llengua, però la de vostè és un punyal.

CLEMENTE.—La Teresina!

SEBASTIA.—Teresina!... Escolta!...

TERESINA.—Prou que he escoltat! I ho hescantaré a tot el barri. I ho sabran a les botigues i arribaran al general. I fins a l'Espartero li faré escriure en paper...

CLEMENTE.—Senyora!...

TERESINA.—Alcalde de barri! Espia! Murmurador! Ves quin ofici s'ha triat!... Però això ho diu de mi perquè no tinc cap home que em faci costat. Agutzil! Butxí! Que no més sap posar multes si poso a secar els draps al balcó o si trec els pels de la parròquia al carrer... Valdria més que dongués boles als gossos, i que agafés al taverner que posa aigua al vi... i no vingui a deshonrar a una industrial!...

SEBASTIA.—Teresina!...

TERESINA.—I tu ets republicà? Jo ja li hauria inflat les quatre galtes!...

CLEMENTE.—Senyora! Miri que ho sentiran els veïns i em veuré precisat a agafar-la!

TERESINA.—A mi? Veïam si hauré fet un crim per deixar-me insultar!

LA COMICA.—Però, Teresa, me peinas o no?...

(Surt de la botiga mig pentinada.)

TERESINA.—Ja va!... Primer pentino a l'alcalde.

LA COMICA.—En el teatro hago «Hacerse el amor en peluca».

TERESINA.—Faci'l sense.

TOMASETTI.—*(Sortint de la botiga.)* Ma cosa succede?

SEBASTIA.—Res!

TANETA.—Senyoreta!... Ja tinc aquí el salfu-mant.

TOMASETTI.—Guàrdalo, no va per tu.

VEINA (*En el balcó d'assobre de la casa del pintor.*)—Faci'n el favor de callar!... Desvetllen a un malalt!

FORNER.—Que se'ns destria la pasta!

CLEMENTE.—Prou!

TERESINA.—Es aquest forasterot, que es ve a menjar el pa a Barcelona, i encara insulta. Forasterot, més que forasterot!

CLEMENTE.—Senyora!...

SEBASTIA.—Calla!

TANETA.—Mestressa!...

TOMASETTI.—Ma que scelerata!

CLEMENTE.—Prou! Que això sí que no ho puc tolerar. Sóc castellà i amb molta honra! Que jo sóc un vell que ja tinc cinquanta tocats i n'he passat més de quaranta en aquesta ciutat. I aquí em vaig enamorar. I aquí vaig tenir dos fills que per defensar-la han mort, i jo, a l'any nou, quan vostè encara estava pastant-se, en una carga dels mamelucos de cavall que va manar Napoleón, vaig caure mig mort, per més de dotze bales, davant de cà'n Marc de Reus! I he estat dos anys a França presoner... i tinc una creu... i tinc anys... i no tinc diners... i tinc reuma... Tot això guanyat a Barcelona! Ara digui vostè, si un castellà així no pot dir als fills de Barcelona com es governa un barri.

TOMASETTI.—Ma no s'exalte!

TERESINA.—Encara tindrà raó!

CLEMENTE.—I silenci!... I cadescú a casa seva... Tu, a fornar! Vostè, a posar cataplasmes! Vostè, a que la pentinin! Així!... I tot m'està bé, per donar consells.

TERESINA.—No parli tant...

CLEMENTE.—A callar!

TANETA.—Ai, quina cara!

CLEMENTE.—Menuda!... Muixoni!... Respecte a l'autoritat! (*Tots han anat obeint a l'arcaldé. Aquest, molt dignament, fa mutis.*)

TERESINA.—El pocs modos!

SEBASTIA.—Calla tu, ara.

TANETA.—No s'enfadi, mestressa.

TERESINA.—Al fregall!

TOMASETTI.—Teresina... io li dico!

TERESINA.—Deixi'm estar!

TOMASETTI.—M'està bene!... I el traboco, el traboco!... Sebastià... Tu me vas a so-

vinare!... Maladeta!... (*La Taneta fa mutis per la Pentinadora. En Tomasetti per la seva botiga.*)

TERESINA.—Pobre de mi! Com em tinc de veure!

SEBASTIA.—No ploris, ara.

TERESINA.—M'està bé, per refiada, per escoltar a qui no dec. Tinc massa bon cor.

SEBASTIA.—Però, dona...

TERESINA.—Prou; què diràs, ara? Però abans has callat.

SEBASTIA.—Què volies que digués?

TERESINA.—El que diu un home quan estima a una dona. Has deixat que el senyor Clemente, que és la trompeta de la sal del barri, em bescantés. Però a tu tot t'és igual; a tu el que et convenia era la Marieta. Ja pots ben dir que hauries tret el be dels empedrats si t'arribes a casar amb ella.

SEBASTIA.—Qui parla de la Marieta?

TERESINA.—Tu! els teus ulls, la teva cara, tot tu; que fins surts a treballar a la plaça per veure si ella va a la font!

SEBASTIA.—Es per aprofitar la llum del sol. A la botiga no es veu res!

TERESINA.—Ves dient... I jo, per tu, vaig de boca en boca de tot Barcelona.

SEBASTIA.—Xafarderies.

TERESINA.—Xafarderies que es tenen d'acabar! I quan a una dona li toquen l'honra, no té més remei que fer-ne una de grossa. I la faré... La faré. An aquest soldat li ratllaré la cara, i a ella...

SEBASTIA.—Calla!

TERESINA.—Que et sap greu que parli així?... doncs tens de saber que la Sió, ja la coneixes, aquella que té parada als encants, la de la botiga al carrer de la Vidrieria, aquella que jo pentino...

SEBASTIA.—Què?...

TERESINA.—Doncs, a la Sió li han dit que l'altre dia, a la barraca dels bunyols de cara el Portal de Mar, tots dos, el Pauet i la Marieta, feien mofa de nosaltres. Ella deia que a tu et va deixar per pobre. Ell, que si jo tinc un fill a la Maternitat, i que em va despreciar perquè el senyor Anton, el baster, em volia comprar una torre a la Bordeta... Em van posar com nova.

SEBASTIA.—Murmuracions que ningú les creu...

TERESINA.—Murmuracions!... Doncs, ja veuràs aquest vespre, quan vingui ella a la font, les murmuracions que li clavaré!

SEBASTIA.—Tu no faràs res!

TERESINA.—Fill meu, quan es tracta d'aquesta moxa és com si et toquessin a la família!

Si que te la va clavar fonda l'espina al cor!

SEBASTIA.—Què en treuràs de dar un escàndol al barri!

TERESINA.—Es que aquest niño bonito és poc home per burlar-se de la Teresina, la Pentinadora!

SEBASTIA.—Ara ets tu qui parles pels gelos.

TERESINA.—Gelos d'un soldat!... Pua!

SEBASTIA.—Calla, que torna el senyor Clemente i no vull més qüestions.

TERESINA.—I que ve amb el senyor Ramon, l'altre esmolet!

SEBASTIA.—Vaja. Apaga l'esca!

La TANETA surt pel balcó

TANETA.—Mestressa; si li sembla, puc començar a encendre els vasos.

TERESINA.—No. Espera't, que pujo.

TOMASETTI (*Que surt i veu parat a en Sebastia*).—Per Dio, tu me voles roinar! No trabacas mai!

SEBASTIA.—No tingui por. Tornaré havent sopat!

Per el fons, dreta, apareixen el senyor RAMON i el senyor CLEMENTE

RAMON.—Molt bé!... Quina reunió més agradable! Que tal, Teresina? Què diu de nou?

TERESINA.—Res. Vaig a endreçar la botiga sense fer pols, per no molestar al veïnat!

RAMON.—Que la fem fugir nosaltres?

TERESINA.—A mi no em fa por l'autoritat.

TOMASETTI.—Ah, la gioventu inamorata!

TERESINA.—Apa, treguin-se els encenalls!

TOMASETTI.—Que em tregui els encenalls? Què vole dire?

RAMON.—Es molt complicat!... (*El senyor Clemente està llegint un paper, d'ensà que ha entrat en escena.*)

TOMASETTI.—Ha fet bon passeig, avui?

RAMON.—Com cada dia; un berenar al criadero, fer la volta per la muralla de dalt i entrar per el Portal Nou.

SEBASTIA.—Es la feina del rentista! (*Que recolleix els trastos de pintor perquè es fa fosc.*)

RAMON.—Es la sort que tenim els fills dels pares que ja van treballar per nosaltres. Jo no més tinc que una obligació: fer anys!

SEBASTIA.—I fer patir a les minyones!

TOMASETTI.—I questa note a vedere les lluminàries!...

RAMON.—A fer de bon ciutadà! Jo sempre celebrego el triomf dels que guanyen, si són els que manen! Sóc d'ordre!

TOMASETTI.—Ma que llegeix el nostre alcalde?

RAMON.—Un paper que li han dat a la guàrdia del Portal Nou... allí l'hi trobat...

SEBASTIA (*Que recull els trastos de pintor*).—Què és altra victòria dels cristinos, senyor Clemente?

CLEMENTE.—No diguin res, queestic que porto un volcà en aquest paper: Si sabien el què passa!

TOMASETTI, RAMON I SEBASTIA.—Diga... Digui...

CLEMENTE.—Al bairri tinc una conspiradora.

TOMASETTI, RAMON I SEBASTIA.—Eh?...

SEBASTIA.—Expliqui's... (*Alarmat.*)

CLEMENTE.—Una tal Sió, que el mateix ven pòlvora als carlistes que als cristinos!

TOMASETTI.—Porca di dona!... Totto per el dinero...

RAMON.—Ai, quines coses!... Digui...

CLEMENTE.—No. Aquí no... que ens poden sentir i jo la vui atrapar amb les mans a la massa!

TOMASETTI.—Passin a la botiga...

RAMON (*Apart*).—Ara aquests em desfaran el marro!... Jo que volia veure a la Marieta...

CLEMENTE.—Doncs, veuran... (*Tots entren a la botiga del pintor. Es fa fosc. Se sent la retreta de la guàrdia del Portal. Passa pel fons una quitxalla fent el soldat. A la font s'hi va fent una mica de cua. Passa pel fons l'horxater, vestit a la valenciana amb saragüells.*)

HORXATER.—El tio Nelo! Xarop d'horchata! Aigua i sucre, boolados! El Valensià, noies! Que passa el tio Nelo!...

La TERESINA, tot cantant, encen els vasets del balcó. La TANETA a l'altre. La VEÏNA del malalt de davant

TERESINA (*Cantant.*)

La Bandera de l'amor
és una hermosa bandera;
el mateix aixuga un plor
que amortalla una fatlera!

(*A la veïna del davant.*) No li fan pas mal de cap les lluminàries al seu malalt?

VEÏNA.—Ja dorm i no sent res.

TERESINA.—Si és el sarrampió, li aniran bé, perquè veig que tots els vasets són vermells.

VEÏNA.—Prengui horxata, que ara passa el Tio Nelo i això refresca la sang.

La Sió, una dona d'anys i de diners, recelosa-ment apareix i va a la botiga de la «Peinadora»

SIO.—Schits... Sóc jo!

TERESINA.—Taneta, obra la porta que puja la Sió.

(*Es fosc, a tots els balcons hi han lluminàries. A la font ja hi són CARME, LLUIÇA i ANITA, o sien les Minyones 1.ª, 2.ª i 3.ª Per l'esquerra apareix la MARIETA amb el seu canti.*)

MARIETA.—Qui és l'últim?

ANITA.—Jo!

CARME.—Encara com no et fan anar a la Font de Santa Catarina els teus amos, que diuen que és la més fresca d'aquests volts.

LLUIÇA.—Es que el xicot ho tindria massa lluny. No veus que d'aquí a les oficines no més hi ha un pas!

MARIETA.—Que en sou de tafaneres i xerraires.

CARME.—I avui, vols dir que també vindrà?

ANITA.—Que no ha d'anar a la retreta el teu soldat?

CARME.—Que no en fa ell de «pasa-calla»?

MARIETA.—Ai, caram! Es veu que us van molt bé els negocis, que esteu tan d'humor.

TANETA (*Surt*).—Qui és l'últim?

MARIETA.—Jo!

- TANETA.—Ola, salero! (*Per l'altra aixeta.*)
I aquí que no hi omple ningú?
- CARME.—Està embossat.
- LLUISA.—Bona nit! (*Anant-se'n.*)
- ANITA.—Apa, salut!
- TANETA.—Vés, que t'esperen allí baix.
- ANITA.—Si, que és el meu... (*Mutis.*)
- CARME.—Un senyoritu que li fa creure que s'hi casarà. I que en són de carrinclones algunes! (*Mutis.*)
- TANETA.—Que l'esperes?
- MARIETA.—Per si vingués, però avui amb la retreta, no ho sé.
- TANETA.—Que hi anireu demà passat a la Font del Gat?
- MARIETA.—Nosaltres, com cada festa en aquest temps.
- TANETA.—Doncs em sembla que ens hi veurem perquè ara tinc un altre xicot... El noi del confiter.
- MARIETA.—Ah, si! Que em contes, noia, des de quan?
- TANETA.—Ja fa temps... diumenge passat. Sembla que és molt formal i com que jo li he dit que no era noia de balls, diu que em vol portar a berenar a la Font del Gat, però jo li he dit que vui ésser a la cadena abans de fer-se fosc, perquè avui, filla, amb els homes tens que anar-hi amb peus de plom; corre cada esmolet! Què tens? No sé com te trobo aquest vespre.
- MARIETA.—No res; és que una té dies.
- TANETA.—Me'n vaig, que si trigués massa, la mestressa no em deixaria sortir, que ja m'ho té dit.
- MARIETA.—Doncs, apa, no t'entretenguis.
- TANETA.—Tu si que en tens de sort de servir on ara serveixes. Quina diferència de quan t'estaves aquí dalt a casa donya Cartrudis! Escolta, que és veritat que tanca el pa?
- MARIETA.—Taneta, que faràs tard...
- TANETA.—Si, deixa'm fugir! Adéusiau!
- MARIETA (*Apart*).—Es un ocell! Sempre està alegre! (*Mira cap al fons.*) Es ell... si... no!...
- RAMON (*Apart*).—He pogut fugir, què m'importen aquests romanços. Què veig? Si és la Marieta! (*Alt.*) Bona nit paloma ingrata!
- MARIETA.—Per Déu, senyor Ramon, encara estem així?

RAMON.—Calla, tontota, que em tens bojet, que si tu m'haguessis volgut creure quan servies a casa del meu corresponsal, en lloc de passejar cantis i anar amb aquest jiponot apeçaçat, portaries seda i fai i un bon xal de bombosí amb puntes de valencienes; i als dits, en lloc d'aquesta rojor de panellons, que ni l'istiu pot esborrar, t'hi lluirien anells amb puntetes de diamants i rubinets i zafirs, amb un recollit al cap, de blonda, de la més fina.

MARIETA.—Per Déu vagi-se'n, senyor Ramon, deixi'm, que ja ho sap que no me l'escoltaré mai! Li he dit sempre. El meu camí és un altre.

RAMON.—Ah, i que ximples són les dones amb això de l'amor! D'amor sol, no en viu ningú, beneitona. Diu que era abans que l'amor alimentava, avui si no va acompanyat del necessari, passaries molta gana.

MARIETA.—Que si ve en Pauet i el veu...

RAMON.—No tingui por que no pot venir avui, que els d'artilleria formen part de la retreta.

MARIETA.—Que m'està compromentent, per Déu! Tots els balcons són oberts, vostè és molt conegut al barri; i què han de dir i de pensar, com el vegin enraonant amb una pobra minyona de servei.

RAMON.—Sí! Ja estic enterat que aquesta poetisa mofeta, la pentinadora, m'ha posat amb solfa amb una cançó que diu que el «Senyor Ramon enganya les criades» i no sé què més; però amb cançons que m'hi vinguin tant com vulguin. Jo el que vull és que tu m'escoltis en algun lloc a soles; he de dir-te quatre paraules quan tingui una sentada amb tu, mano a mano; et convenceràs de lo molt que jo t'estimo.

MARIETA.—Mai! No es cansi, ja li he dit. Jo sóc honrada i no me'l puc, no el vull escoltar.

RAMON.—Ja ha sortit l'honra! Que sóc un lladre d'hoaras, jo?

MARIETA.—Jo li prego, senyor Ramon. Jo no sé si altres noies es vendrian un petó per unes arrecades, un moment de conversa per un vestit... Però jo no sóc pas d'aquestes...

RAMON.—Vaja, tonta... Vés qui ho té de saber!

MARIETA.—Jo... I ja n'hi ha prou!

RAMON.—No siguis esquerpa. (*Anant per agafar-la.*)

MARIETA.—Quiet! Quiet!

RAMON.—No cridis.

MARIETA.—Cridar? Per trencar-li el canti al cap si torna a tocar-me, no necessito auxili.

RAMON.—Està bé... No vull que em malmetis el barret. Però ja vindràs un dia a casa. Ja cauràs!

MARIETA.—Mai! Mai!

RAMON.—Ja veuràs... (*Per la botiga surten el senyor TOMASETTI i el senyor CLEMENTE.*)

TOMASETTI.—Male se pone la ciutà! (*Per el senyor Ramon.*) Guadítelo! I deia que feia caldo... i sortia per pendre l'aire!

RAMON.—I a el que feia!...

TOMASETTI. — Oh, questo catalane tutto són iguals... En viendo una dona ven la felicità!... Guardate il Sebastjàn fen moixeines a la minyona del pis de sobre en el cel-obert! Vado movedetto! A la Fonda del Tres Reis se tornaran vells esperant el mirall. (*Fa mutis per la botiga.*)

MARIETA (*Al senyor Ramon*).—Ho veu?... Tot-hom té algo per dir...

RAMON.—Ja n'és de xerraire aquest pintor! Total, res, per beure un rajolí d'aigua fresca! I vaja... bona nit, que vaig a dar la volta pel carrer Més Baix, a veure les lluminàries...

CLEMENTE.—I traguejar un rajolí a cada font! Vagi...

MARIETA.—Que també vol un rajolí, vostè?

CLEMENTE.—Mira, Marieta. Si vols escoltar-me un consell, però un consell com de pare—i creu-me que això d'aconsellar em dóna molts disgustos.—Escolta: No t'acostis aquí per res; ho sents? I si vols veure't amb el Pauet, us veieu en altre lloc. I si volen aigua fresca els teus amos, vas a la Font de Junqueres o entra al pati de l'Hospital Militar, però, creu-me, per aquí no hi vinguis mes.

MARIETA.—Però, per què, senyor Clemente?

CLEMENTE.—Perquè hi ha gent molt dolenta i un dia tindries un disgust.

MARIETA.—Si ho diu pel senyor Ramon, no en faci cas; és un senyor de la broma, que sempre em ve al darrera amb unes històries...

CLEMENTE.—No, el senyor Ramon, encara que és un bixo de cuidado i que et volta, no és

més que un «dechuguino» acartronat. Es per altra banda on van els meus trets.

MARIETA.—Per Déu, digui; que em fa estar amb ànsia.

CLEMENTE.—No, no res; no és cap cosa greu si fas el que jo et dic; i més encara si pots buscar-te una altre casa; i millor que per aquests volts, mira si te'n pots anar a servir al Rabal.

MARIETA.—Vaja, que quan vostè diu això, és que sap alguna cosa. Es algo dolent per mí? Vaja, home, parli clar d'una vegada!

TERESINA (*Que per la gelosia ha vist el colòqui, surt de la botiga*).—Filla, miri que l'aigua se li escalfarà.

CLEMENTE.—Redeu! Ja s'arma el lio!

TERESINA.—Es veu que dóna molt això de gastar palica amb les primeres autoritats.

MARIETA.—Que va per mi, això, mestressa?

TERESINA.—Sí, filla; ja veig que hi toca!

MARIETA.—Tinc el nas de perdiguer.

TERESINA.—De perdiguer? No es faci il·lusions!

CLEMENTE.—Vaja, a callar o us porto detingudes a les dues.

TERESINA.—No, si no em farà callar, que tenia ganes de trobar-me-la per les mans aquesta mona!

MARIETA.—A qui diu mona? Fugiu, la pentina gats!

CLEMENTE.—Silenci! A callar!

MARIETA.—Doncs, miri, magestat; dos cops al dia que hi vinc i trobo molt estrany, que fins avui no l'hagi vist; devia tenir trenyines als ulls.

TERESINA.—Trenyines! Sap què li dic?

MARIETA.—Sí: que em tregui els encenalls.

TERESINA.—I que si hagués sabut el què ara se, aquesta xerradeta l'hauríem tingut fa dies.

CLEMENTE.—Silenci!

MARIETA.—Deixi. Bé, i què sap.

TERESINA.—Que hi han boques d'homes que hi haurien de dur una munyeca de saragatona en lloc d'un puro de tres quartos, i potser així no anirien per les taules de refrescos, fuetejant l'honra d'una noia honrada.

CLEMENTE.—Vaja, per Déu, bonic em deixeu el principi d'autoritat.

MARIETA.—Deixi'm dir; doncs si va per mi aquesta lletania, jo li diré l'ora pro nobis! L'han enganyat, filleta! L'han vist arribar

d'Andorra a dalt d'un matxo de bast i si vostè, madama, està irritada perquè el Pauet ara festeja amb mí, no hi puc fer-li res jo, filla; que no el vaig anar a cerca ni li vaig pendre d'aquell sagrari on vostè se'l guardava tancadet amb pany i clau, i apa, busquis xerraire que tinc altres mals de cap.

TERESINA.—Ai, filla, va per vostè l'hereu!

NENA (*Surt*).—Marieta, apa, dona que t'esperem!

MARIETA.—Ara pujo. Agafa el canti maca!

TERESINA.—Bé; vagi, vagi a rentar els plats, que otro dia se continuarà.

MARIETA.—No; per mí ja està dit tot!

TERESINA.—Tu et recordaràs de mí, t'ho juro pel sant del meu nom!

MARIETA.—Vagi, no m'espanti i deixi'm viure una mica, que a l'istiu dóna bo!

TERESINA.—No tinguis por, que no em menjo les criatures, però ja t'ensenyaran a mofar-te de qui és més que tu, fregall!

CLEMENTE.—No; això no ho consento!

MARIETA.—Val més que m'ho prengui rient, ja, ja, ja. (*Mig muttis.*)

TERESINA.—Riu, riu, que tu ploraràs!

MARIETA.—Ai, que ve la fiera corrúpia!

TERESINA.—Fiera a mí!... Ah, no!... (*S'abraona sobre la Marieta.*) Llengua llarga!... Marcolfa!...

MARIETA.—Pentina bruixes!

TERESINA.—Sebastià!

CLEMENTE.—Alto a l'autoritat!...

TOMASETTI.—Cosa pasa!

VEINA.—Silenci!... Que em desvetllen el malt!...

COMICA.—Me peinas o no me peinas?

TERESINA (*A Sebastià, que ha entrat, i pretén separar-les*).—Deixa'm estar, Sebastià!

MARIETA.—Deixeu-la... Vui que se'm mengi! Valenta! I tu, Sebastià, posa-li un morrió a la teva promesa!

CLEMENTE.—Calla, noia!

SIO.—Prudència. Vina...

TERESINA.—Aquí la tens, la que va dir-ho tot, la Sió.

CLEMENTE.—Silenci tots! Aquesta, es la Sió!

SIO.—Servidora!

CLEMENTE.—La del ferro vell?

SIO.—La mateixa!

CLEMENTE.—Doncs, queda detinguda!

SIO.—Què diu?

TOTS.—Eh?

CLEMENTE.—Ja li explicaran a la guàrdia del Portal!

SIO.—Jo? Ai!... Ai!... Ai... (*Li agafa un atac de nervis.*)

COMICA.—Y yo sin peinar!

(*Se sent la música militar de la retreta, que s'acosta.*)

CLEMENTE.—Portin-la a dins que l'atropellaran!... D'aquí no podrà fugir!

TOMASETTI.—I el trabaco sin finir-se!

(*La Taneta s'emporta a la Sió cap a la botiga, ajudada de la Còmica. Pel fons la quitxalla passa fent els soldats. Entren les minyones, el senyor Ramon, etc. Pel fons avença una retreta amb fanals.*)

VEUS.—Visca la llibertat!

CARMETA.—Mira-te'ls!

LLUISA.—Són els d'artilleria!

CARMETA.—Marieta... Es el teu soldat!

RAMON.—Són els nostres! Que visca la Pepa!

CLEMENTE.—I visca la llibertat!

MARIETA.—El Pauet!

(*Tots són als fons menys la TERESINA i en SEBASTIÀ.*)

SEBASTIA.—Què tens? Plores?

TERESINA.—No! Deixa'm!... que rigui!... que rigui ara; ella demà plorarà!

(*Visques als fons. Quadro de moviment.*)

SEGON ACTE

A LA VELLA FONT DEL GAT

La Font del Gat. La font està cap el fons en el recó dreta. Tots els termes de l'esquerra són un marge des d'on s'ovira Bracelona. És clar que la Barcelona de l'any 40. A la font s'arriba per camins practicables a dreta i esquerra. Als primers termes, un pedrissos amb flors boscanes.

(*En aixecar-se el teló, en NANDU, el SABATER i el BOTER, formant rotllo, estan finint els últims compassos d'una cançó que diu:*

«Y se fué cuan los pastores
por el prado a paseiar.
Bebed, niñas, d'aquesta agua
que nos trajio del Adén».

Els que s'ho escolten, uns riuen, altres se'n burlen, etc., etc. En acabar la cantada se sent dins una guitarra i bandúrria que marquen els compassos d'un vals rapidíssim. Se suposa que hi han parelles que ballen. Fins que s'indiqui va tocant, però sense distreure el diàleg d'escena.)

DONA DE L'AIGUA.—Nandu, no us conec! Que no canteu, avui?

NANDU.—Prou que canto; però com estic enregollat, faig els baixos i no em deixo sentir gaire.

SABATER.—Oh, tu si que sempre n'estàs prou d'enregollat!

BOTER.—Aquest et té enveja, Nandu, com que quan fas els tenors el deixes que no el sent ningú!

NANDU.—Veureu; el meu mal no vol soroll, vinga més vinet, mestressa, i poseu-me una mica de barrejat; dos ditets de ratafia!

SABATER.—Nandu, enteniment: no barregis.

DONA.—Tu, no em distreguis la parròquia, aixèrit.

SABATER.—Oh, és que et tindrem de portar a casa a coll-i-bè.

BOTER.—Fóra divertit, batúa, que haguéssim de portar a coll un camèlic.

NANDU.—No us alabarieu poc d'haver portat a coll en Nandu de la Boqueria.

(Rient, pujen cap a la font a veure, i queden fent grup. Fineix la música. Es senten picaments de mans. Apareixen CARMÉ, LLUISA i ANITA vestides de festa, per l'esquerra. Les segueixen SOLDAT I, II i un JOVE.)

CARMÉ.—Ai, filla. Estic marejada. No puc amb això del ball de giravoltes!

LLUISA.—Doncs, mira, força bonics que són!

ANITA.—I més que la contradança!

SOLDAT I.—Per ball, el que farem aquest i jo demà passat, seguint carlins! Aquell si que mareja!

SOLDAT II.—I que ens deuen esperar amb ganes de fer-nos ballar després del de Morella!

JOVE.—I per què els molesten als carlins? Que no són homes?

SOLDAT I.—Perquè ho diu el sargento.

JOVE.—I al sargento qui li diu?

SOLDAT I.—El capità!

JOVE.—I al capità?

SOLDAT I.—El coronel... I no preguntí més, que per mi això de coronel ja és el «Non-plus-ultra», que diu el sello d'Espanya!

CARMÉ.—I demà mateix us en aneu?

SOLDAT I.—Carretera amunt, al tocar diana!

SOLDAT II.—Per això avui volem tocar a la desesperada! *(Vol abraçar a la Lluisa. Tots sis van cap a la font.)*

ANITA *(Al jove)*.—Ei!... quiet, que rellisques!

JOVE.—Per això m'agafo!

(Han arribat a dalt de la font. Beuen, etc. Per l'esquerra entra la TANETA i en CASINTO.)

CASINTO.—Ja hi som!...

TANETA.—Amb la set que tinc. Ja era hora!

CASINTO.—Tingui mitja pressa de xacolata. És del que compra el Rector de Sant Agustí.

TANETA.—Que també se li acosta tant al Rec-
tor?... Retiri's enllà!...

CASINTO.—Però, que no veu com estic?

TANETA.—Suat.

CASINTO.—És el carinyo!

TANETA.—Jo em pensava que era el sol!

CASINTO.—Vingui aquí, carmelet de menta!

TANETA.—Estigui que en aquesta font ve cada
diumenge en Nandu, el meu cunyat, un ca-
màlic que d'una bufada atura un carro! i
si el veu perilla! (*En Nandu, el Sabater i
el Boter, baixen a escena.*)

CASINTO.—Què em té de fer a mí un camàlic?
Com no em dugui la maleta! (*Va per pu-
jar pel camí, i en Nandu, d'una empenta el
fa caure.*)

NANDU.—Dispensando, jove!

CASINTO.—Oh, dispensando!... Té unes ma-
neres!... Si no fos que és vell, m'hi tor-
nava!

TANETA.—Nandu!

NANDU.—Deixa'm estar, que vull mossegar a
un gafarró.

CASINTO.—Escolta, Taneta. Aquest mossega-
gafarrons és el teu cunyat?

TANETA.—Si.

NANDU.—Què passa, jove?

CASINTO.—Si és el cunyadet... passo!

NANDU.—Hola Nana! Ja li pots dir a ta ger-
mana que tot això són bromes a l'aire lliu-
re!... Que és qüestió de la salut del cos, de
la pàtria! Que no faig més mal que als
cargols a la paterrallada que ens hem cros-
pit amb els del «Liberto».

TANETA.—Ja li diràs tu mateix. No vull mals
de cap jo.

NANDU.—Vols beure?

TANETA.—Gràcies.

NANDU.—Tu mateixa!

BOTER.—Ara canya de l'Havana, jo pago.

DONA.—Es arribada de fresc.

NANDU.—Sí, de fresc! Amb quaranta cinc dies
de camí, té temps d'escalfar-se vint vega-
des.

CASINTO.—Quins homes més ordinaris. Quan
tenen set es veuen una canya. No sé com
no els fa mal. Vina, anem-se'n més avall!
Al replà dels sauquers, vora les canyes...

TANETA.—Sí!. Ja et conec herbeta!... Per allà
no hi passa ningú!

CASINTO.—Per això mateix... Es que vull dir-te una cosa... Vaja tonta, això no és pas res de mal. Vols res més bonic que aquell curriulet? Ara amunt, ara avall!

TANETA.—Bé, però no m'agafis. (*Anant-se'n per l'esquerra.*)

CASINTO.—Per saltar els marges no més!

TANETA.—Sí! però per la mà! Sents? per la mà! (*A Nandu.*) Adéu, tu, expressions a ma germana!

NANDU.—Mandar!

TANETA (*Xiscle*).—Ai! Estigui quiet, per aquí no, que ens mullarem. (*Des de dins.*)

SABATER.—Va! Cantem la última i avall?

DONA.—Canteu, nois, canteu!; que cantant s'hagafa set!

SABATER.—Som-hi!!

NANDU.—Noi, sembles l'Obiols amb la batuta.

SABATER.—No m'enredis, home; a la una, a les dues i a les tres: compte: «La canció de la Mulata que llora en su platanab».

Una mulata lloraba
 metida en su platanal.
 Lloraba con voz tan dulce
 que enternecia su mal...
 i un negro que, enternecido,
 un viernes ay! la escuchó,
 el domingo se moría
 ay! se moría de amor,
 pero no murió,
 porque, al ir a hacerlo...
 ella perdió el color
 y quedó más blanca
 blanca que un llançol
 net, net.
 Mirad, niñas de mi vida,
 Lo que va de ayer a hoy,
 hoy, hoy.

(*Els que són a la font, aplaudeixen.*)

SOLDATS.—Bravo!

SOLDAT 1.—Com es coneix que aquests demà no tenen de carregar l'arma a l'esquerra!

SABATER.—Bebem!

NANDU.—Pas per ara!... Es el moment que té de venir el Bastià!

SABATER.—Quin bestia?

NANDU.—El Sebastià. Es que parlo amb agra-viatura i ja sabeu, que a ell no li agrada

gaire això del mam. Diu que els republicans tenen de ser aiguaders. Per això ens fa conspirar a la Font del Gat.

BOTER.—Es massa sèrio aquell xicot.

NANDU.—Va per víctima. Li tindrem de fer una estàtua.

BOTER.—Ni que fos en Neptun! Vols dir que també tira per emigrat a França?

NANDU.—Aquest se les juga a les barricades... Hi ha que veure els discursos que fa a les reunions.

SEBASTIA (*Que ha entrat i els escolta.*)—Ja feu de marmaneres?

NANDU.—Tu!

SEBASTIA.—Jo, sí! Ja se'n pot refiar un de vosaltres. Es així com se descobreixen les conspiracions.

NANDU.—Nosaltres, muts!

BOTER.—Jo, de màrmol!

SEBASTIA.—Sí, però ara la «caña» i després la ratafia, feu anar la llengua...

NANDU.—Es que això va trigant massa, i un no s'ho sap callar.

SEBASTIA.—Doncs encara en tenim per un parell d'anys... Ara l'Espartero és massa popular entre la tropa. Tenim d'esperar que faci una etzegallada i que s'enfadin amb un general. En aquest moment tots són constitucionals i carlins. Demés ...ara rebem fusells.

NANDU.—Jo en vull un!

SEBASTIA.—La República, encara que pacífica, necessita armes. Una revolta sense fusells no és res... Cada diumenge tenim de venir cap aquí.

NANDU.—A menjar cargols.

BOTER.—No, home.

SEBASTIA.—No. Que no sospiti ningú; que tots us creguin barrilaires. Vinga cançons! Vinga ballaruga, fins que arribi el moment...

NANDU.—Ah! Aleshores, amb el cor a la mà i el fetge al... (*Ennuegant-se.*)

SEBASTIA.—Nandu! Nandu! Què et passa?

NANDU.—Res. Que ja em creia que hi erem.

SEBASTIA.—Doncs anem; que jo tinc de tornar per veure a la currutaca.

SABATER.—I a cantar!... A fer xirinola!

NANDU.—A beure! La bota enlaire! A cantar! (*Tots beuen. Després se'n van repetint una cançó que s'allunya.*)

SOLDAT 1 (*Que és a la font amb els seus*).—
Que no voleu beure més? Es fresca i regalada!

CARME.—Jo amb anís.

DONA.—Que no volen rosquilletes?

LLUISA.—Jo sí!

ANITA.—I jo!

JOVE.—En acabat podem jugar a «la gallina cega», que aquesta es mareja ballant.

SOLDAT 1.—No. Fem un joc més bonic; juguem a carlins i liberals.

JOVE.—Es un joc perillós!

SOLDAT 1.—Ca! Vosaltres sou les carlines; us amagueu. Nosaltres, els liberals; us cerquem. El liberal que trobi a una carlina...

JOVE.—Què li farà?

SOLDAT I.—La passa a la baioneta!

SOLDAT II.—Tararí!... Som-hi!

SOLDAT I.—A les tres! (*Les noies se'n van corrents. Els soldats i el jove esperen un moment.*)

CARME (*Al lluny*).—Tararí!

SOLDAT I.—Companys! A la baioneta!... (*Tots tres se'n van corrents. Altra vegada se sent la guitarra i la bandúrria. Per l'esquerra apareix el senyor Ramon i el senyor Clemente.*)

RAMON.—Ja hi hem arribat. No hi ha res com fer un pas darrera de l'altre per arribar a lloc.

CLEMENTE.—Aquí tenim la Font de Gat! Llàstima de veïnat que té! Para arribar s'ha de passar per les barraques de Sant Antoni, les barraquetes de la Creu Coberta o per les hostes de Sant Bertran. I si m'embrutes t'emmascaro! Aquí no hi ve més que xusma!...

RAMON.—Doncs, per què ve, vostè?

CLEMENTE.—I vostè?

RAMON.—Perdoni. Jo vinc... i ara parlo amb un home... perquè tinc una cita.

CLEMENTE.—Ah, caratsus!... Així és veritat allò de la cançó. No és pas minyona la d'avui?

RAMON.—Avui és cosa de compromís. Però res de faldilles. Negoci, sap? I vostè, vaja, vostè també deu venir pel seu negociet. Allà al barri hi ha cada mossa que fa encendre el ciri pascual.

CLEMENTE.—Home, jo no es que necessiti encen-

dre cap ciri, que quan es presenta el moment, faig lo que dec, però avui vinc per posar pau!

RAMON.—Pau?... No ho lograrà. Faci un crit de «arriba las manos» i de tots els recones de muntanya, marges, forats i herbes, veurà que se n'aixequen quatre de mans! Però què li explico si vostè la sap més llarga.

CLEMENTE.—A vostè puc dir-li: Vinc per la Marieta. Es una xicoteta que m'ha arribat al cor. Sé que aquí ve amb el Pauet i com que l'altre també vindrà, vull evitar un escàndol.

RAMON.—Deixis de falòrnies i miri... miri lo què arriba a tota marxa... quin bé de Déu. Tot és sucre de melasa!

CLEMENTE.—Ai, que si s'enfila al marge veurem un xiquet de cama.

Apareix l'ANITA i els altres

ANITA.—Tu, no corris tant, ximpleta, que cada cop m'atrapa a mi aquest; em deixa sense faldilles. Vina!

SOLDAT I.—Presonera de guerra!

CARME.—Sí, prou; ves i treu-te els encenalls bufona.

RAMON.—No l'embafa sentir aquest dixaratto per tot arreu, senyor Clemente.

CLEMENTE.—Són patrimonis del poble. Què vol fer-hi, si és així; corrent de boca en boca els homes i les paraules és com se fan populars.

JÓVE.—Escolteu; aquella no vol pujar. Se'n dóna vergonya diu que li ha caigut el reforç del mirinyac i que arrocega l'estora.

CARME.—Que pugi!

JÓVE.—Diu que no vol!

ANITA.—Doncs, Carme, anem-la a recollir!

SOLDAT I.—A recollir ferits! Tararí!... (*Se'n tornen per on han vingut.*)

CLEMENTE.—La gent de tropa! No són com els d'aquell temps! Ja no hi és l'entusiasme de la guerra de Napoleón! Ara es lluita de germans... Tot degenera!

RAMON.—No es possi trist i prengui anisos. són de matafaluga! Tingui!

CLEMENTE.—Gràcies... Jo no més prenc anisos pel reuma. Sent? Una havanera... On hi han balls hi ha joventut. Vaig a veure si

és allà la noia; no acabi el ball a cops de bastó!

RAMON.—I no dongui voltes que és inútil. (*En Clemente fa mutis dreta.*) Ja és fora. Pensava que no em deixava sol. Ara faré la senyal a la Sió... Què deu voler aquesta dona? (*Puja a un turó. Es treu un mocador de la butxaca i el fa volejar com cridant a algú.*) Si... ja pot venir.

SIO (*Apareix per l'esquerra la Sió*).—Ja és fora?

RAMON.—I que és pesat!

SIO.—Qui li fa venir amb l'autoritat als llocs de regocijo!... Que no va rebre el meu recado que era secret?

RAMON.—Es ell, que l'he trobat al camí de la Satalia que també venia cap aquí!

SIO.—Per això jo li he senyat de que no em digués res... Ai, senyor Ramon!

RAMON (*Apart*).—Aquesta se'm declara... Fóra millor que se'm declarés la pesta.

SIO.—Senyor Ramon, estic en un compromís que només un home de seny pot salvar-me. Per això m'he he recordat de vostè!

RAMON.—Digui.

SIO.—Estic atribolada. He pujat aquí amb la Teresina i el Sebastià per pendre ànimos... Vostè sap que divendres vaig passar la vergonya més gran de la meva vida!

RAMON.—Què li van fer?

SIO.—Me van deshonrar!

RAMON.—Què diu, ara? N'està ben segura que va ser divendres? Què li van fer?

SIO.—Entre els soldats de la guàrdia em van dur lligada com una assessina!

RAMON.—Injustícies!

SIO.—Sí, sí, però em tornaran a engarjolar si no em preocupo... Pensi que m'acusen de contrabandista! A mi!

RAMON.—Però que no ho és?

SIO.—Sí!... Però jo no volia que es sapigués... Ja li diré... Per això li he dit que vingués fins aquí, que no ens vegessin parlar al barri, que quan una està filada per la guàrdia tot són suposicions i novelles.

RAMON.—Però, de què es tracta?

SIO.—D'un «alico» d'armes. Lo únic que dona avui en dia. No en vénen els governs? Doncs, per què no les pot vendre una particular? L'«alico» el van fer els guardes

de mar de la platxa de cà'n Túnis, aquests amb els nois se entenien força, però, ai fill!, es veu que n'hi havia un que els volia tots; el Pidemia de la Barceloneta s'ho va agafar malament, fins van arribar a les mans, i aleshores van fer presa del falutxo que ja estava aparellat i a punt de marxa a Vinaróç. Els van fer por i van cantar. I pensar que si aquest cop no em falla, jo tindria en aquesta hora un disbarat d'unces embotxacades!

RAMON.—Encara no veig què és el que vol?

SIO.—Molt senzill, que segueixi les instruccions d'aquest paper. Són fetes d'una persona que sap el què es porta entre mans.

RAMON.—Doncs, qui millor que ell mateix?

SIO.—No pot ser perquè és massa conegut amb els de la cúria. No ho comprèn, sant cristià? Faci-ho ja sap que algunes vegades l'he tret d'algun apuret bon xic compromés. Ah!... i demani'm el que vulgui?

RAMON.—Bé, bé, ho faré; però favor per favor!

SIO.—Toquem i toquem.

RAMON.—Senyora Sió... Vostè sap que jo sóc un home que, malgrat passar dels quaranta cinc... i una mica més, encara tinc la joventut necessària per fer feliça a una dona... que no passi per l'església... Tins diners, tinc salut, i tinc paciència per esperar... Però la d'aquesta vegada no madura. M'acartronaré de set sense poguer ficar les dents en aquesta poma.

SIO.—I qui és aquesta virtut?

RAMON.—La Marieta.

SIO.—Quina Marieta?

RAMON.—La del Pauet.

SIO.—Una minyona? I això li fa estar capficat?

RAMON.—Oh, és que...

SIO.—Vostè m'arregla lo de l'alicó i jo li fico a casa meva de *contrabando* aquesta mossa.

RAMON.—Paraula?

SIO.—I fets! Es a dir, els fets ja aniran per vostè... I vaja, aneu amb la Teresina que ella li podrà dir quelcom de la noia... Sí que és innocent, senyor Ramon!

RAMON.—Vaja, no hi ha res com la Font del Gat a Barcelona... Vens fins aquí, no veus

aigua i fas una dona... Això és una tarda aprofitada! (*Se'n van per l'esquerra.*)

JOVE (*Atravessa l'escena.*)—Anita!... Anita!... Anitaaaa!... (*A la dona de l'aigua.*) Que no ha vist a l'Anita?

DONA.—Quina Anita?

JOVE.—La meva carlina.

DONA.—Ah, vostè és de la colla dels que juguen a guerres? Doncs ja cal que corri perquè em sembla que un dels generals que anaven amb vostè ja n'ha fusellat dues... Allí són.

JOVE.—Protesto! Això no és el joc!... Ei! Ei!... Alto el foc!

(Se'n va corrents. Les guitarres i bandúrries comencen un ball que deu finir pausadíssim, morint en una havanera més trista que un «adiós d'amor». Apareixen el PAUET, soldat jove, i la MARIETA. Com que es tracta d'una escena d'amor comença a fer-se fosc. Estrelles al cel, perfum, etc., etc. Se sent una rialla fresca de la Marieta, clara, franca.)

PAUET.—A la fi has rigut!

MARIETA.—Ha estat per ella. Que no has vist com ens mirava al passar per on feiem be-
renar?

PAUET.—I quina colla!... El senyor Ramon, la Sió, que té fama de bruixa, i el Sebastià no hi era... Potser han renyit. (*La Marieta s'entristeix.*) Què tens?

MARIETA.—Res.

PAUET.—Ara mateix reies.

MARIETA.—Et dic que res.

PAUET.—Sembles l'àvia tristesa.

MARIETA.—No ho sé; molts cops m'esforço per riure, voldria riure i les rialles s'entornen endins com si es donessin vergonya, les malleïdes d'esclatar vora els meus llavis.

PAUET.—Seiem?

MARIETA.—Com vulguis... Però és tard. (*Petita pausa.*)

PAUET.—No sents les alenades d'aquest vent de mar, quina frescor porten?

MARIETA.—Sembla que deixin salabor als llavis.

PAUET.—Aquesta salabor és tota teva; de lo salada que ets tu!

MARIETA.—Sí. (*Abstreta.*)

PAUET.—Què tens que estàs trista?

MARIETA.—Tu diràs amb la notícia que m'has dat aquesta tarda.

PAUET.—I bé, dona, no t'has d'entristir per això.

MARIETA.—Te'n vas d'aquí vuit o deu dies!

PAUET.—Qualsevol diria que me'n vaig al Perú!

MARIETA.—Te'n vas d'operacions. Al fi i al cap és la guerra, la guerra, Pauet del meu cor!

PAUET.—No, dona; de tot en dieu guerra vosaltres. Això és un passeig militar; oh, i si ara ja està acabant-se! Potser quan jo surti ja tot estigui llest! Apa, i no et posis així, tonteta!

MARIETA.—Què has de dir-me, tu!

PAUET.—Vaja, noia, i tu ets aquella que t'alabes de tenir serenitat.

MARIETA.—Es que la serenitat es perd quan és al cor la ferida, i en aquest res hi ha al món que li pugui tornar la calma, perquè com que sempre és jove no té seny i no sap mai el que es fa.

PAUET.—No tinguis por, dona; quatre dies estaré fora.

MARIETA.—Això ja ho veurem.

PAUET.—Si t'ho he dit. Anem fins a Berga, a reforçar la columna d'en Carbó que empaita al Llarg de Copons. No passis pena, beneitona, que jo vaig agregat amb la Intendència. Després, si Déu vol, tornaré amb l'exèrcit vencedor, potser portaré una creu. Que no t'agradarà, aleshores, veure'm desfilant pel Passeig de l'Esplanada amb les tropes?

MARIETA.—Ja no te'n recordaràs de mi i em deixaràs, com deus haver fet amb tantes altres!

PAUET.—Si parles per la Teresina... Allò va ser per distreure'm i per donar-te gelos.

MARIETA.—Ah, dolentot!

PAUET.—Li vaig fer l'amor en broma, per passar l'estona, perquè sí, coses de joves; però jo sempre et duia a tu al pensament, que no podia distreure'm.

MARIETA.—Que em vas fer patir, aleshores!

PAUET.—I potser sí que s'ho creia la Teresina, perquè fins i tot sé que va escriure a un del

poble perquè esbrinés qui eren els de casa.

MARIETA.—Sí; i com estàveu de cabals.

PAUET.—Doncs, mira, anava bé per aquest cantó; que el pare, aferrat a la terra amb més arrels que cap alzina d'aquelles que contenen tantes centúries, s'estima força més les unces que a cap fill... Bé; però no hi pensem més. Ara, a estimar-nos força.

MARIETA.—Sí.

PAUET.—Tu seràs la meva dona... la meva dona!... T'ho juro ara, i un jurament abans d'anar a la guerra, és sagrat!

MARIETA.—Sagrat... sí... i tu ets un home per complir-ho...

PAUET (*Agafa un brot de farigola i l'olora*).—El perfum de tu... el perfum del dia que ens vàrem conèixer... un divendres sant de bon matí...

MARIETA.—Te'n recordes!... Els amos em van dar permís per seguir els monuments. Jo sortia de Santa Mònica... Tu estaves al costat d'una dona que venia herbes bosquetanes...

PAUET.—...Jo no sé el què vaig dir-te, però tu et vas posar encesa com una magrana... com ho estàs ara mateix...

MARIETA.—I em vas tirar un brotet de farigola que jo vaig recollir... Tota jo tremolo al pensar-hi...

PAUET.—Tremolaves perquè els meus ulls te van dir... Tu ets la dona que estimo, tu ets meva, tu seràs la mare dels meus fills...

MARIETA.—No sé... Aprop teu res m'afrenta. Ho veig tot planer. Però quan tu no hi ets tot són muntanyes al meu entorn.

PAUET.—Calla, vida meva... (*Segueix la música. Tallant el diàlec se senten les rialles de les minyones, al lluny.*) ...Què plores?...

MARIETA.—Té, Pauet... Es una medalla de la meva mare... Sempre l'he portada jo... Posate-la, que ella et treurà de tot perill...

PAUET.—Al meu cor sempre... Però no ploris.

MARIETA.—Pauet... Anem... Anem a casa.

PAUET.—No... Quede'm-se aquí.

MARIETA.—Ja se'n va el sol.

PAUET.—Es el nostre adéu... Ara, en aquesta quietut, semblen els amos de tota la terra... el cel és nostre, la muntanya és nostra, i no

hi ha altre claror que la dels teus ulls! La terra té el teu perfum, tota la muntanya és com si fos carn que batega... És com una catifa que l'aguanta, que em diu... Té... aquesta joia és teva.

MARIETA.—Anem... Anem, Pauet. Deixa'm.

PAUET.—No... Anem. Però junts l'un de l'altre Com si mai ens tinguéssim de separar... Junts tota la vida... Que el teu cor digui al meu sense paraules lo que 'ens estimem.

MARIETA.—No em deixaràs mai?

PAUET.—Mai! Ni a la mort! (*Silenciosament fineix el diàleg que és un murmuri. La Marieta i en Pauet desapareixen. La música calla. Se senten els plors de la Taneta. La segueix en CASINTO que també somica.*)

TANETA.—Ai!... Ai!... Ai!... Ja m'ho deia la mare que m'enredarien...

CASINTO.—No plori, que ha estat sense voler!... No plori que em fa plorar a mi!... I tinc bon cor!

TANETA.—Que té bon cor?... Hipòcrita!... Que ha estat sense voler?... Ai, el traïdor. I jo que volia ser a la cadena abans de fer-se fosc!... Ves on vaig, ara... Ai, la mare!...

CASINTO.—Ai, el pare!

TANETA.—Escolti, Casinto... Què és cert que es casarà amb mi?

CASINTO.—Sí...

TANETA.—Escolti, Casinto... Que trigarà molt a casar-se amb mi?...

CASINTO.—Sí...

TANETA.—Eh?

CASINTO.—No...

TANETA.—Ves qui m'ho tenia de dir avui al llevar-me que acabaria la innocència sota de una figuera al tocar les sis el rellotge de la Catedral!

CASINTO.—I quines campanades!

TANETA.—Bom!... Bom!... Bom!... Les sentiré tota la vida...

CASINTO.—I on anem, ara?

TANETA.—Jo, a posar l'olla al foc i fer el sopar...

CASINTO.—Jo a pensar amb vostè...

TANETA.—Ai, que he perdut el devantal! Ai que he perdut el devantal! Casinto! (*Corre a dellerada, cercant-lo.*)

CASINTO.—No, Taneta. El porta al darrera.

TANETA.—Si semblo un farcell! Jo que li havia

dit a la senyora que li duria herbes per la sopa... Què li dic, ara?

CASINTO.—Digui-li que ja no hi ha herbes a Montjuich!

TANETA.—Me plantarà al carrer! Tot per vostè, Casinto!

CASINTO.—Taneta!

TANETA.—Què mana?

CASINTO.—Taneta... Miri que se li veu la beta!

(Per una beta que li penja.)

TANETA.—Ja deia jo, quan anava a comprar els tortells a la botiga, que vostè feia cara de bandoler...

CASINTO.—I vostè de lladre!

TANETA.—Ai, lladre! Escolta, Casinto... Tutejem-nos?

CASINTO.—Ja ens tutejàvem abans! Doncs repetim, ara?

TANETA.—No... Repeticions no! Ara que hi penso... Si els burots ens registren me veuran un blau a l'esquena.

CASINTO.—Quina reliscada!

TANETA.—I quin cop al caure!

CASINTO.—Patapof!

TANETA.—I vostè... patapaf!... a sobre! Veritat que serem feliços, Casinto?

CASINTO.—Oi!

TANETA.—Veritat que m'estimaràs força?

CASINTO.—Oi!

TANETA.—Escolta... I que posaràs botiga?

CASINTO.—De primer... Per fer diners... tu pots fer-te dida.

TANETA.—Eh!

CASINTO.—Es clar!...

TANETA.—Ai!... Ai!... Que no m'estimes?... ai, jo dida!...

(Apareix el senyor CLEMENTE)

CLEMENTE.—Què són aquests plors? La Taneta!

TANETA.—Ai, senyor Clemente!

CASINTO.—Ai... ai, senyor Clemente!

CLEMENTE.—Què tens?... Que t'has torçat un peu?

TANETA.—La conducta, m'he torçat!

CLEMENTE.—Què dius?

TANETA.—Ai, casi'ns, senyor -Clemente... Casi'ns.

CLEMENTE.—Calla, baldufa...

CASINTO.—Jo li juro que l'estimo.

CLEMENTE.—Au, a la botiga. Ja passaré comptes amb el teu pare! Això és que heu begut moscatell!

CASINTO.—Oli, he begut!

TANETA.—Jo beuré safuman'!

CLEMENTE.—Cap a la botiga! Depressa!

CASINTO.—Es que... Ves que ni puc ser un home!... (*Se'n va fent singlots.*)

CLEMENTE.—I, tu, menuda... cap a casa... No has vist pas a la Marieta?

TANETA.—No... Deu ser amb el Pauet... Ella prou que m'ho va dir que vindria... Ai, que m'ha fet mal la xacolata!...

(*El PAUET entra a escena. Va correns al senyor Clemente. Per un marge es veu a SEBASTIÀ que escolta l'escena. Música al fons altre vegada.*)

PAUET.—Senyor Clemente... Per favor!...

CLEMENTE.—Què tens?

PAUET.—La Marieta...

CLEMENTE i TANETA.—Eh?

PAUET.—Està desmaiada...

CLEMENTE.—Desmaiada! Què dius?

PAUET.—Si... Ja li diré!...

CLEMENTE.—Ves, menuda. Porta-li aigua... i una copeta.

PAUET.—Es allà!... en aquella glorieta.

TANETA. (*Va corrent a cercar un got a la font i desapareix per on indiquen que és la Marieta i diu al noi de la font.*)—Noi! No dormi'm! Dona'm aigua! (*Mutis.*)

CLEMENTE.—Desgraciat!... Però què has fet! No em facis mal pensar!

PAUET.—No ho sé... Vostè sap que jo estimo a la Marieta... que ho era tot per mi, que demà me'n tinc d'anar a la guerra. Ha estat una bogeria... Jo li he fet un petó... He perdut el seny... I l'he fet meva.

CLEMENTE.—Pobre Marieta!

PAUET.—Ampari-la, vostè. Vostè l'estima; ho sé... Vostè és com si fos el seu pare. No la deixi. Si jo no torno, no la deixi!

CLEMENTE.—Anem a cercar-la.

PAUET.—Senyor Clemente. Vagi vostè. Jo no m'atreveixo. Endemés... Ella no sap que avui a punt d'auba me'n tinc d'anar. Ella creu que encara seré uns dies al seu costat! No tindria cor per dir-li adéu!

CLEMENTE.—Ah, joventut... Ves... ves al quartel, fill meu, i pensa que la deixes en bones mans... (*El senyor Clemente se'n va. Queda sol en Pauet, en Sebastià s'avença vers ell.*)

SEBASTIA.—Tu... Pauet...

PAUET.—Qui em crida?...

SEBASTIA.—Jo... En Sebastià...

PAUET.—No ens tenim de dir res tu i jo...

SEBASTIA.—Pauet... Si tu ets un home sí que ens tenim de dir coses... Tira endavant...

PAUET.—Em fas riure.

SEBASTIA.—Tira endavant, Pauet... i no vulguis que aquí mateix...

PAUET.—Què?...

SEBASTIA.—Que aquí mateix et pategi el cor. Covard!

PAUET.—Ves amb compte amb el que dius, pensa que parles amb un home!

SEBASTIA.—Un home... I què saps tu el que és ser home!... Calla... Tu ets un hereu. L'hereu... El fill de l'amo que agafa el fruit que més li plau al poble, el que mana a la masia, el que tomba a la palla a les mosses que li plauen... Però això no és el teu heretatge, ni la Maria era cosa teva...

PAUET.—No parlis de la Maria.

SEBASTIA.—Que no parli de la Maria! I m'ho prohibeixes tu? Tu! El canalla que acaba de perdre-la!

PAUET.—Eh!...

SEBASTIA.—Sí... Sí... De perdre-la! I diu que ets un home... Home sóc jo. Jo... que de petita l'he tinguda a la casa meva, als meus braços, al meu costat i l'he mirada com una verge. Jo que l'hi vist fer-se dona, com de poncella es feia dona temptadora i mai li he dit una paraula de perdició...

PAUET.—Calla. Jo l'estimo.

SEBASTIA.—Mentida! Tu l'has feta teva. Primer amb els teus diners... Ara amb la tristesa de la guerra... Covard!

PAUET.—Sebastià!

SEBASTIA.—Covard. Un home té de mossegar-se l'ànima abans de perdre a una dona. I tu l'has perduda a ella. Demà una bala et desfarà el cor i ella queda aquí, aquí, amb un fill sense nom a les en'ranyes... Ets un mal home... Ets un lladre! M'has pres la il·lusió de la meva vida Es per això que jo vull la teva ara mateix.

PAUET.—Sebastià. No tens dret de parlar així.

SEBASTIA.—No sé si tinc dret o no en tinc.

Lo que sé és que aquí hi ha una dona que era meva, que tu me la prens i jo li poso un preu... La vida! Calles! No m'has sentit? Covard! Té! (*Li dona una bofetada.*)

PAUET.—Què has fet?

SEBASTIA.—Ara!... (*Treu el ganivet.*)

PAUET.—Ah! Jo no duc arma.

SEBASTIA.—Ni jo. Pit a pit. Cara a cara. (*Llença el ganivet. S'abraonen l'un sobre de l'altre. La dona de la font que no era fins en aquest moment en escena, apareix.*)

DONA.—Auxili! Dos homes que es maten! (*Para la música. Pel fons apareixen els SOLDATS I i II i JOVE, amb CARME, LLUISA i ANITA. NANDU, BOTER i SABATER. Per l'esquerra la SIO i la TERESINA. Per la dreta la MARIETA, el senyor CLEMENTE i TANETA.*)

SOLDAT I.—Què és això?

DONA.—Dos homes allà baix!

NANDU.—Eh! Es en Sebastià amb un soldat!...

Ha arribat la nostra! Som-hi!

SOLDAT II.—En Pauet?

SOLDAT I.—Un company!... A defensar-lo!

CLEMENTE.—Què passa?

(*En la lluita, cau en Pauet a sota.*)

MARIETA.—Pauet! Sebastià! No el matis!...

SEBASTIA. (*Mirant a la Marieta.*)—Eh!

MARIETA.—Es el meu home!

SEBASTIA. (*Airecant a en Pauet i donant-li una empenta cap a la Marieta.*)—Té... aquí el tens el teu Pauet que t'ha fet feliça...

TERESINA.—Tu amb mi, Sebastià!

CLEMENTE.—Quiet tothom!

NANDU.—Es que aques's soldadots...

CLEMENTE.—Aquí no hi ha soldats ni civils. Renyines per una dona i res més.

MARIETA.—Pobra de mi!

TANETA.—Pobreta!

SIO.—No tinguis por. Jo sempre seré al teu costat!

CLEMENTE.—Senyors... i ciutadans. No ha estat res. Això es té d'arreglar. Dos dones que ahir van renyir i ara faran les paus. Dos homes que ara davant de tots es d'aran la mà... Que no em sentiui!

PAUET.—Aquí està la meva!

CLEMENTE.—I tu... Sebastià... sigues home. Has estat a punt de crear un conflicte. Estant mirant. Els teus valen menjar-se, els pobres soldats... Pensa que demà ells van a la guerra... qui sap el que tornarà. (*Sebastià ofereix la mà.*)

PAUET.—Gràcies, Sebastià.

CLEMENTE.—Això són homes!

NANDU.—I beguda per tothom.

TOTS.—Vi... Vinga!...

BOTER.—Això és! Beguda!

JOVE.—Jo vull anisos! (*El Nandu pega amb la batuta al barret del jove.*) No tireu pedres!.

SIO.—No t'apuris, noia... a casa sempre em trobaràs. (*La dona de la font ha dut una safata amb gota de vi.*)

CLEMENTE.—Per l'amistat!, Per l'amor!

NANDU.—I per la llibertat!

PAUET.—Per que tots tornem sans i alegres i trobem a les nostres enamorades.

(*La Teresina llença el vi i després duu el got als llavis.*)

CLEMENTE.—I ara tots cap avall. Tu, Marieta, amb el teu, que prou tindreu de dir-vos coses... La Taneta us farà de guarda amb mi I el que vulgui que ens segueixi.

PAUET.—Salut, Sebastià.

SEBASTIA.—Salut i sort!

PAUET.—Sense rancúnia.

SEBASTIA.—Sense rancúnia. Jo sóc home, Pauet!

MARIETA.—Adéu, Teresina.

TERESINA.—Adéu.

SIO.—Jo amb vostés. Anant amb l'autoritat vaig més refiada.

CLEMENTE.—Així la tindrè més a la vora si la tinc d'agafar! (*Per l'esquerra se'n van Pauet, Marieta i Sió. A Taneta.*) Què fem?

TANETA.—Som-hi. (*Se'n van de bracet.*)

NANDU.—Ha anat bé, companys! Visca la rafia!

TOTS.—Si... Visca!

EL NEN DE LA FONT.—Diu la mare que qui paga el vi?

NANDU.—Noi, ves a... a ta mare i que se'n apunti tres! Ja ho trobarem l'altre diumenge.

TERESINA.—Anem, Sebastià...

SEBASTIA.—Deixa que passin aquests!

NANDU.—Salut, Sebastià. Anem baixant nosaltres!

SEBASTIA.—Salut.

TERESINA.—Que es volen quedar aquí dalt a dormir? Aquells ja són pel camí de la Satalia. Quina parelleta que fan! Semblen un Romeyo i Culieta!

SOLDAT I.—Anem, que farem tard!

CARME.—Anem nosaltres avall, cantant?

TOTS.—Vinga.

CARME.—Que canti la senyora Teresina, ella s: que en sap treure de cançons boniques!

TERESINA.—En tinc una als llavis que us agrada-rà!...

SEBASTIA.—Calla, Teresina!

CARME.—Veiam...

TOTS.—Digui... Ja l'apendrem.

TERESINA.—Es així... Vos la dedico!

Baixant de la Font del Gat...
una noia... una noia...
Baixant de la Font del Gat...
una noia i un soldat...

CARME.—Que cau bé!

TOTS.—De primera...

TERESINA.—Pregunteu-li com se diu.

Marieta...

SEBASTIA.—Calla!

CARME.—Quin mal hi ha?...

TERESINA.—Marieta...

Pregunteu-li com se diu:

Marieta de l'ull viu!

CARME.—Molt bé! I és ben fàcil. «Marieta de l'ull viu...»

ANITA.—Ja tenim cançó.

SOLDATS.—En marxa.

(Primer diuen la cançó poc a poc. Després, al anar-se'n, la repeteixen més fort.)

SEBASTIA. (A la Teresina).—Aquesta cançó és una infàmia, Teresina!

TERESINA.—Ja és llançada al vent! La Marieta de l'ull viu!

SEBASTIA.—Calla!

TERESINA.—Sents? Ja la canten els borratxos!

SEBASTIA.—Calla. T'arrençaré la llengua!

TERESINA.—Arrenca-la al poble!... Demà la cantarà to'hom... Ja estic venjada...

SEBASTIA.—Calla... Calla... que fas fàstic. (Se sent nèixer les veus de la cançó al lluny.)

TERCER ACTE

EL MOTI DELS BARRETS DE COPA

La rebotiga d'un drapaire que es suposa en el carrer de la Vidrieria, cantonada a Esparteria. Es a casa de la Sió.

Al fons, porta per la que es veu el carrer que dona a la Vidrieria. La porta del xamfrà lateral esquerra que dona al carrer Esparteria, queda amagada als ulls de l'espectador per un gran arc de mig punt que separa la rebotiga de la botiga. Aquest arc va de la primera lateral esquerra a la tercera lateral dreta. En la primera lateral esquerra, porteta que comunica amb l'escaleta que surt al carrer de l'Esparteria; primera dreta, porta que comunica amb les habitacions interiors.

Som el 21 de juliol de 1840. El jorn del motí dels barrets de copa, fet ocorregut durant l'estada de la reina a la capital de Catalunya.

La Sió està asseguda davant d'un silló vell en quin seient té apoiada una «cornucòpia». La Teresina està pentinant-la.

BATISTA (*Amb un veí servicial, passant cadires, tot atrafegat*).—Dotze!

SIO.—Encara no n'hi han prous?

BATISTA.—Ca, dona!

SIO.—Ai, filla; això d'aquesta festa és un fàstic! Quin amoïno! Quines angúnies!

TERESINA.—Bé, dona; però veurer a una reina, és un cop a la vida!

SIO.—Valga'm això! Ai, aquestes agulles!

TERESINA.—Que li faig mal?

SIO.—No ho sé; però és que avui tinc un cap que tot m'hi fa nosa.

BATISTA.—Disset?

SIO.—Encara més? Vaja, aneu al diable!

TERESINA.—Deixi'm la pomada.

SIO.—No, no vui pomades, no estic per un-
güents.

TERESINA.—Es per dominar, com que tampoc
vol agulles... Li faig un pentinat que si la
reina al passar per aquí davant es fixa en
vostè, ja la veig que m'envia un encàrrec a
casa que vagi a palacio!

SIO.—No passis ànsia!

TERESINA.—Doncs, miri, d'ensà que és la reina
a Barcelona, que no paro mai. Ara recep-
cions, ara besamanos, ara teatros... Totes
les del barri volen que l'imiti el pentinat...
Vostè farà el seu negociet... Com que té de
passar per aquest carrer, tot és llogar tau-
lons i cadires per fer tribunes!

BATISTA.—Ara un tauló!

SIO.—Ves, tingueu compte, que no feu tren-
cadissa!

BATISTA.—No patiu; que n'hi remenat molts de
taulons en aquesta vida; que quan es va fer
el Turin es pot dir que tots van passar per
aquestes manetes.

TERESINA.—Que hi treballava vostè?

BATISTA.—Ja ho crec!

TERESINA.—Que és mestre de cases?

BATISTA.—Era més jo; encarregat: un encar-
regat de força.

TERESINA.—Per tragar tants taulons és na-
tural!

SIO.—Vaja, aneu, aneu Batista, i enlestiu ben
de pressa.

BATISTA.—Me n'hi vaig.

*(Entra NANDU amb un baguet. Topa amb el
Batista.)*

NANDU.—Ei!, que es cala foc? Mestressa a on
voleu aquest fato!

SIO.—Que veniu del carrer del Pou de la Fi-
guera?

NANDU.—Endevinat.

SIO.—Doncs deixeu aquí mateix, que ja ho en-
trarem nosaltres! Que ja vos han pagat
això?

NANDU.—M'han dat dos ralets, però si em vo-
leu donar per anar a fer el xavo, no diré
que no...

SIO.—Té, home, té... Ai, jo et fic, no ets el Nan-
do de la Boqueria?

NANDU.—El mateix.

SIO.—No sé que et trobo...

NANDU.—Es que vaig sense afeitar.

SIO.—No; és que no t'hauria pas fet per aquí; i doncs, que no fas ballar la geganta davant de'l palau, avui?

NANDU.—No m'han volgut; jo crec que hi tingut l'encontra d'unes raons que vaig tenir amb un peix gros de l'Ajuntament. Una muda que em volia pagar amb signos, vet-ho-aquí! Només em sap greu per la Pubilla, que aquells passets tan pulits i aquelles boltes de baldufa, no hi haurà ningú que les hi faci donar com jo. Pel demés, qui ha fet avui farà demà, i anar fent; pobreta, si quan me l'hi ficava dessota les faldilles, semblava que ho coneixia i com si em digués ben baixet: «Apa, Nandu, vejam si em fas quedar bé.» Què hi fareu! Tot ve dia que s'acaba! Apa, mandar... Ja m'heu dat els quatre quartos?

SIO.—Sí; ja fa estona.

NANDU.—Doncs, salut, i que Déu vos ho pagui...
(A Batista.) I el taulons no els agafeu així, home!

BATISTA.—Ara m'heu agradat; veia'm ensenyeu-m'ho vós?

NANDU.—Són mal carregats!

BATISTA.—Per què?

NANDU.—Si us els poseu a l'espatlla dreta, amb la mà esquerra no hi podeu fer força, hi us guanya la balança el tauló.

BATISTA.—Mireu: sabeu el Turin?

NANDU.—Sí, és a la Barceloneta.

BATISTA.—Doncs, tot allò ha passat per aquí.

SIO.—Vaja, Batista, que aviat començarà a venir gent.

NANDU.—Nada; vós mateix, jo vos ho deia perquè em sembla que carregaveu al revés. (*Mutis.*)

BATISTA.—Ah, mestressa; diu el Jaume de câ'l Barber que si li deixariu un parell de cavallets?

SIO.—Ai, senyor; ves, ves i agafa'ls. Però encara no estàs llesta?

TERESINA.—Dona, si no està quieta, no para de fer anar el cap.

SIO.—Tu, després, porta a dins aquest bagulét.

TERESIÑA.—Que és el d'ella? Es a dir que tant mateix...

SIO.—Es clar, dona; què vols que faci! Aquest cor que hi tingut sempre em té de perdre!

TERESINA.—Doncs, ja cal que li agraeixi força.

SIO.—Aquest cor meu! Ella, com tu ja saps, no té ningú, perquè a câ'l senyor Clemente, com que és viudo no estaria gens bé que hi anés; abans si que crec que hi anava, quan no tenia casa, en vida de la seva dona.

TERESINA.—Bé, vaja; ja pot anar sola que no es perdrà i que no miri tan prim, que a mitja edat s'haurà de posar antiocos.

SIO.—Jo, aquests dies, d'ençà que és fora el Pauet l'he trobada alguns dematins a la Plaça. Ahir deia que se'n volia anar de la casa per a guanyar més. Jo li vaig dir que mentre buscava acomodo podia venir aquí, que a mí no em feia cap nosa.

TERESINA.—Per guanyar més! No em feu riure! Que la deuen haver tret; perquè, filla, tot el barri anava ple. Ella podrà tenir l'ull molt viu, no vui negar-l'hi aquesta gràcia, però els altres tampoc són cegos.

SIO.—Calla, calla, trapacera... Mireu, això! Les mossotes sou l'esca del pecat!

TERESINA.—Sap, filla, què li haig de dir,; que la trobo girada com una mitja, no sé que me'n pensi!

SIO.—Doncs mira, és ben senzill: que a mí quan una noia veig que va per mals viarans, em fa molta llàstima.

TERESINA.—Vaja, ja està llesta. I ara no s'ho inquieti, que sinó semblarà que l'han pentinada els gats.

SIO.—Ai, filla; és que no sé com estic, avui, entre unes coses i altres.

TERESINA.—Escolti, no li sabrà pas greu que vingui després per veure la reina!

SIO.—No, dona.

TERESINA.—Com que hi haurà la Marieta i ja sap que no ens portem massa voluntat.

SIO.—Ella que faci el seu camí i tu el teu; que en aquest món més vegades has de fer el paripinta a gent que no els pots veure ni amb pintura...

TERESINA.—Bé, jo ho deia...

SIO.—No, dona; no t'hi encaparris.

TERESINA.—Doncs fins després, adéu-siau.

(*Mutis se senten veus d'aquesta i el senyor RAMON.*)

SIO.—Adéu! (*Apart.*) Per fi! Que és tafanera i xerraire; ja no tindria que ser pentinadora! Amb qui parla? No m'agrada que s'hagi trobat amb aquest.

RAMON.—Hola, Sioneta! Celebro veure-la i alegris que la cosa val la pena. Suposo que quedarà contenta. Ja veu que m'ho prenc amb interès!

SIO.—Això vol dir que el meu assumpte...

RAMON.—Aquest dematí ha quedat arreglat del tot; però ara no hi torni. S'han dat dotze unces a la mare del Pidemia i aquest ha declarat que tot va ésser una venjança per fer-li mal, que vostè no hi tenia res que veure; després el guarda abofetejat, amb un altre emplaste de trenta duros a l'ull, diu que el nyanyo se'l va fer ell mateix amb el capsal del llit; res, que tot ha anat a pedir de boca.

SIO.—Però i les cartes, senyor Ramon?

RAMON.—S'han fos!

SIO.—I el falutxo?

RAMON.—Aquest llevant del dilluns li va trencar les amarres i a corre-cuita es va tenir que fer-se a la mar.

SIO.—Així, doncs, digui que ho salvarem tot?

RAMON.—De fixo; ara que tindrà que conformar-se amb deixar-hi diners. Hem treballat més d'una setmana amb tot això; ha tingut que treballar-hi molta gent dels de dalt... Pessetes per aquí, duros per allà i fins unces; però ja pot estar ben contenta de la manera que n'ha sortit, que la veia a la galera nova de cap.

SIO.—Sí, senyor Ramon, sí; vostè ha fet molt: tota la vida, una servidora, li quedarà agraïda.

RAMON.—Bé, i el meu assumpte?

SIO.—Ja tinc el bagul aquí!... Ella, penso que no trigarà gaire.

RAMON.—Magnífic!

SIO.—Ara, vostè, no li he pas de dir: enteniment i, sobretot, tingui molta, que val més molta que força amb aquests assumptes. Jo ho sé per mi quan era jove; per força no m'haurien pas fet res, ara amb molta i per les bones, sobretot... Ai, Senyor!...

RAMON.—Jo tinc un sistema. Per aquests cassos porto un talisman; la vareta màgica com si diguéssim.

SIO.—I això què és?

RAMON.—Res, un regal sense importància, un anell de ca'n Forteza, amb pedres fines, cop-sat d'or i al mig un diamantet. Me n'hi fet quaranta cinc duros.

SIO.—Si que ho ha fet fort, burrango!

RAMON.—Ja ho sé; però una joia així, pesa molt en l'ànim d'una noia i fa decantar la balança més fidel, no en falla una; del primer tret, al sarró!

SIO.—I això a qui ho deurà vostè? Ja ho veu que en sóc d'agraïda, que de paperots així, si n'hagués volgut fer abans, ai, senyor, en comptes de viure aquí entre ferregots i trastos vells, al carrer Ample o al carrer de Fernando, podria viure una servidora; però jo mai, que la Sió no en té necessitat! A mi deixi'm viure honradament.

RAMON.—Prou que es veu, dona!

SIO.—Però a vostè no li puc negar res, que un favor així no té preu!

RAMON.—S'agraeix! I trigarà molt la noia?

SIO.—No ho sé... Però suposo que abans que la reina passi, ella serà aquí...

RAMON.—Doncs fins a després. Vaig a fer el tomb pel barri...

SIO.—A veure mosses! Ai, quina espurna està fet... (*Mutis d'en Ramon pel fons.*)

BATISTA.—Mestressa! La de cà'l xacolater diu que si li podrieu deixar quatre cadires?

SIO.—Però que es pensen que me les faig?

BATISTA.—Es que la senyora de l'apotecari també diu que si tinguessiu un taulonet?

SIO.—Mira, agafa-ho tot i arregla't! Però vaja, que et deurà anar grasseta la propina! Qui truca per la porteta de l'escala?

(*Va a la porteta de l'esquerra, primer terme.*)

SEBASTIA.—Senyora Sió... Abans tanqui la porta del carrer... (*Va al fons la Sió i tanca els finestrons.*)

SIO.—Però què passa? Em feu estar amb ànsia.

SEBASTIA.—Tanqui. (*A la porteta.*) I passeu, vosaltres. (*Entren en Nandu, Boter, Sabater i Casinto.*)

NANDU.—Salut i Constitució!

BOTER.—I pau!

NANDU.—Ha vingut en Pau?

BOTER.—No, home... Que hi hagi pau!

SIO.—Però què és aquest misteri?

SEBASTIA.—Senyora Sió, els amics són per les ocasions...

NANDU.—Això és.

SIO.—També ets aquí, tu?

NANDU.—Al carrer he trobat aquests i com que m'han demanat un auxili per la idea, ja sóc aquí!

CASINTO.—I jo!

SIO.—Però que també ets dels seus?

CASINTO.—D'ençà que em vaig casar amb la cunyada d'aquest, sempre que hi ha bullanga, rebo!

SEBASTIA.—Calleu! Senyora Sió, necessitem armes.

SIO.—Ai, Reina Santíssima!

SEBASTIA.—No faci escarafalls, que prou sé que en té!

SIO.—I que en tinc de tenir! D'ençà d'aquell alijo del falutx, que no estic per res.

NANDU.—Doncs, sense pòlvora, jo no surto al carrer.

BOTER.—Ni jo!

SABATER.—La qüestió és fer soroll!

CASINTO.—Jo estic pels confits.

NANDU.—Que et penses que encara som a la Font del Gat?

CASINTO.—Pels confits emmetzinats, com aquests! (*En Nandu ha pres un confit de la paperina que porta en Casinto.*)

NANDU (*Llençant-lo*).—Pué!

CASINTO.—La pòlvora fa pudor a fum...

SIO.—Però, què voleu fer?

SEBASTIA.—Complir el nostre deure: salvar l'honra d'Espartero i de la Constitució! Enderrocar la reina!

NANDU.—Bullanga!

BOTER.—Estropici!

SEBASTIA.—Revolta!

CASINTO.—Emmetzinar gent!

SIO.—Però, per què ho feu això?

CASINTO.—Això ho sap aquest.

SEBASTIA.—Es clar que ho sé.

SIO.—Però si ara ja està tot pacificat. Ja no hi ha carlins a Espanya. El general Espartero els ha vençut a tots.

SEBASTIA.—Però ara volem vèncer a l'Espartero i enderrocar la Constitució. D'ençà que la reina va arribar a Barcelona a celebrar el triomf, que han passat coses tan grosses

que fins nosaltres, els republicans, ens hem fet esparteristes! Tot això d'avui, aquest passeig de la reina pels carrers, perquè la gent l'aplaudeixi, és una camama. Ahir van nomenar govern nou i la reina va firmar el decret esborrant articles de la Constitució atentatoris als Ajuntaments. Ara el Govern serà qui nomenarà arcaldes i això no pot ser! La gent de bé, els de livita i barret de copa volent demostrar que l'Espartero no és ningú, han organitzat la d'avui... Com que ells són pocs, han llogat a tots els morts de gana i els han vestit de mamarratxos, amb barret de copa, perquè cridin: «Visca la reina i mori Espartero!»

SIO.—Vols dir...

NANDU.—Jo ja he vist a tres companys dur barret.

BOTER.—I jo a dos sabaters.

CASINTO.—I el papà també.

SIO.—Però, què penseu fer?

SEBASTIA.—Que què pensem fer? Repartir-nos als barris, i al primer crit de «Mori Espartero!», tiro al cap!

CASINTO.—Jo, tiraria confits!

NANDU.—Però si no tenim tiros!

BOTER.—Garrotada!

SABATER.—Clatellada!

SEBASTIA.—*Palo seco* i visca la Constitució! I l'amnistia pels que són a França!

SIO.—Ai, mare de Déu! No en sortirem mai.

SEBASTIA.—Anem, companys, que s'acosta l'hora!

NANDU.—Salut!

BOTER.—Constitució!

SABATER.—Llibertat!

CASINTO.—Paciència! (*Se'n van per la mateixa porteta per on han entrat.*)

SIO (*A Casinto.*)—Escolta. Ja ho saps que rebràs?

CASINTO.—Ja ho sé! Però jo vull reventar-ho tot! (*Mutis.*)

SIO.—Veš si jo ara anava a embolicar-me. Ca! Ja n'estic tipa de bullanga. Pobrets! Tampoc faran res! Al veure a la reina i els soldats callaran com uns infants i encara li tiraran flors! (*Truquen a la porta del carrer.*) Vaja! Segurament és que volen més cadires. (*Obra.*) Tu, Marieta! Passa, filla, passa.

MARIETA.—Bones tardes. Que m'han dut la roba?

SIO.—Es allà dins.

MARIETA.—Ai, senyora Sió; no sé com agrair-li el que fa per mi. Jo només veia que l'hospital al davant meu!

SIO.—Vols callar!

MARIETA.—Es que estic tan atribolada... Ja sap per què. En Pauet, que es pensava que a l'acabar de seguir carlins fora aquí, encara no el deixen anar... Fa dos mesos que tot està pacificat i el general els té tancats. No sé... això em fa suposar que encara hi haurà altra guerra.

SIO.—No t'encaparris.

MARIETA.—Es que si se'm morís i em deixés el meu Pauet, jo fora ben desgraciada! No ho vull pensar, mare meva!

SIO.—Què t'ha de deixar, burranga! On el trobaria un pomet de flors com tu! I si es morís, Déu no ho vulga, tampoc fóra un mal irremediable, que ets ben jove encara, i homes hi han que per tu farien grans sacrificis, ja t'ho vaig dir l'altre dia, no perdis el temps.

MARIETA.—Sí, vostè parla pel senyor Ramon. (*Passa una música.*)

BATISTA (*Com un llampec*).—Senyora Sió, vol veure els regidors que van a veure a la reina, ara passen.

SIO.—Ja els veuré després! (*Petita pausa i torna amb convicció persuasiva a la Marieta.*) El senyor Ramon de l'Agència, tira peixet, quin pessic si el podies atrapar! Es un bon bocí, esplèndit, amb un bossot; res, és un partit per una noia d'aquells que no en corren gaires.

MARIETA.—El senyor Ramon! que està de broma! Es massa per mi l'amo d'una agència. Amb un mosso com en Pauet en tinc prou. No és pel meu braç.

SIO.—Creu-me, hi està farradot i t'estima, t'estima, com un boig i encara diu que no ha trobat la seva mitja taronja.

MARIETA.—Doncs que busqui bé. (*Apart.*) Quin murriet!

CLEMENTE (*Entra*).—Buenas! i amb permís

MARIETA.—Vostè!

CLEMENTE.—El mateix!

SIO.—Déu lo guard. I a què devem el gust de veure'l per aquí?

CLEMENTE.—Res, que avui donem boles als gossos i com que en quedaven moltes, he pensat: «Home, per les voltes dels encants pots fer un bon servei avui que ni haurà multitud!

SIO.—Que vol dir que hi ha ràbia per aquests barris?

CLEMENTE.—Molta; però miri em quedan set boles!

SIO.—Mitja dotzena de frare.

CLEMENTE.—Ving per tu, Marieta!

SIO.—Si li faig nosa...

CLEMENTE.—No. Pot quedar-se com si estigués a casa seva.

SIO.—Moltes gràcies, senyor meu.

CLEMENTE.—Senyor, bueno; però no de vostè. Ex! I no ataje, li suplico! Marieta, la Tanneta m'ha dit que has deixat la casa i que t'has fet portar la roba aquí i això crec que mereixia saber-ho per tu mateixa.

MARIETA.—En part, té raó, senyor Clemente, però si he deixat la casa es pot dir que ha sigut per consell seu. Què em va dir temps enrera? Que lo millor que podia fer era anar-me'n d'aquell barri.

CLEMENTE.—Sí; però mai per venir aquí; això és un disbarat que no té nom!

SIO.—Que vol dir que aquí es pren mal; que potser donem seguisets?

CLEMENTE.—Miri, senyora; ara parla el «bello sexo», que sóc jo; després tindrà la paraula el «sexo» de vostè: el epiceni.

SIO.—Ai, fill i que ve fiero! Què potser ve en so de guerra?

CLEMENTE.—Ving, verbigràcia, en un sò que semblarà la trompeta del Judici Final, com aquesta no atengui les meves paraules.

BATISTA (*Surt*).—Mestressa!

SIO.—Què hi ha?

BATISTA.—Hi ha aquell que vol comprar auelles reixes, aquell d'ahir, el d'ahir, sabèu?

SIO.—De qui parles?

BATISTA.—Sortiu, que és aquell capità de barco.

SIO.—I avui s'ha de decidir, després de dos mesos que ho remena, excuses per veure la comitiva! (*Apart.*) Malviatge. (*Alt.*) No puc ara, que tinc visites.

CLEMENTE.—Vagi, vagi, que no som de compliment i el negoci és lo primer.

SIO (*Apart*).—Aquest m'ha enredat la troca.

BATISTA.—Què sortiu?...

CLEMENTE.—Vagi, dona, vagi!

SIO (*Apart*).—Maleït sigui l'home.

CLEMENTE.—Marieta: Ara mateix agafes els traçets i «andando» cap a casa; si no és tan alta de sostre com aquesta, té més vista i més honra i és molt alegre, com és un quint pis, per totes les finestres veus el cel, i no com aquí, entre aquestes parets estucades amb llàgrimes dels infeliços que tenen que deixar aquí les seves misèries en mans d'aquesta garsa; i no et dic altres coses que sé de la tal madama, perquè no vull ni parlar-ne.

MARIETA.—No puc ara anar-me'n, senyor Clemente, així com si m'escapés.

CLEMENTE.—Però, per què?

MARIETA.—Perquè de moment no sabia a on ficar-me. Ha de saber que de la casa m'han tret quasi punt en blanc. M'han dat vint-i-quatre hores. Em trobava al mig del carrer perduda sense saber a on anar; si no aquí; no ho sé, a on m'hauria ficat.

CLEMENTE.—Però, per quin motiu t'han tret?

MARIETA.—Perquè els hi han dit, no sé quantes infàmies. Es horrorós! Jo vaig trobar a la Sió ahir a la plaça, i al dir-li que me'n anava de la casa, em va dir ella aleshores que no m'amoïnés i que em fes portar la roba a la seva i que amb ella m'estaria fins que trobés un bon acomodo. Ara ja hi tinc la roba. Un cop trobi un altre casa ja no m'hi acostaré per aquí, li prometo, potser he obrat malament, de lleugera, però una dona sola és tan poca cosa; on volia que anés?

CLEMENTE.—Però i que no sóc res jo?

MARIETA.—Ara no és com abans. Vostè viu sol, és viudo i què dirien els que em coneixen si veien que me'n anava a viure a casa de vostè! Jesús, no vui pensar-hi. «Que no ho sabeu? la Marieta ara té un viudo! Que s'hi estigui en Pauet al quartel, pobre noi!» No, senyor Clemente, jo li agraeixo de cor, però no vui donar motiu perquè parlin més de mi, que si per anar a pas-

sejar amb en Pauet per la Font del Gat ja em van treure una cançó, conti quantes me'n treurien per anar-me'n a viure a casa de vostè...

CLEMENTE.—Bueno, bueno. No vull ser jo la causa de que tinguis cap disgust, però busca't casa aviat perquè d'aquí sortiries malament.

MARIETA.—Demà al dematí mateix sortiré a cercar-ne, i si en trobo, al vespre ja en seré fora.

CLEMENTE.—I com no ho fagis, vinc i en quatre esgarrapades t'agafo i te deposito, que ho vaig prometre al Pauet abans de marxar amb la columna formada en la plaça de la Ciudadela, que vetllaria per tu. (*Surt la Sió.*)

SIO.—Encara no s'ha acabat l'audiència?

CLEMENTE.—No és audiència, és besamanos, verbigràcia: arriba a punt.

SIO.—Amb mi dissimuli. No sóc d'etiquetes, jo.

CLEMENTE.—No? Doncs bé, senyora, als seus peus

SIO.—No deia que és besamanos?

CLEMENTE.—Si; però és que hi ha persones que miris per on les miris, tot lo que veus són peus.

SIO.—Poca vergonya!

CLEMENTE.—O «pezuñas», si vol més clar.

SIO.—Insults a casa mèva! A fora de casa

CLEMENTE.—Amb molta honra! I tu, Marieta... Lo dit!

SIO.—Surti de casa! De seguida, la ràbia em cega.

CLEMENTE.—Si; ja ho deia jo, per si acàs, tingui les set. (*Li llena les boles. Mutis.*)

SIO.—Au, a despertar serenos!

MARIETA.—No en faci cas; és el seu gènit; com que em porta tanta voluntat! Què és això? (*Se sent passar tropa.*)

SIO.—Els nacionals que formen cordó en aquest carrer.

MARIETA.—Em vaig a treure aquest devantal. No us encaparreu, Sió.

SIO.—Ves que allí dins trobaràs la roba.

BATISTA.—Mestressa! No voleu pas comprar flors per tirar a la reina?

SIO.—Per flors estic! (*Entra un miliciano nacional de gala.*)

NACIONAL.—Ave-Maria! Ave-Maria!

BATISTA.—Què hi ha?

NACIONAL.—Em volen donar una mica d'aigua, si us plau?

SIO.—Prou, home; porta-li amb un got. (*A Batista.*)

NACIONAL.—Ca! Amb el canti mateix.

SIO.—Que no us renyin!

NACIONAL.—No; ara anant el cabo avall.

BATISTA.—Teniu! Deixeu-me l'arma.

SIO.—Amb aquesta calor tenir que aguantar drets, i tan farcits tres o quatre hores!

NACIONAL.—Què hi fareu? Tot sigui per la Milícia Nacional!

BATISTA (*Embadalit amb l'arma*).—Ai! Si jo tingués un fusell com aquest per la barricada.

SIO.—Batista!

BATISTA.—Deixeu! Tercien! Ar! Afiancen! Ar! Presenten! Ar! Preparen, apunten, fuego! Ar!... (*Fa tots els moviments que indica el diàleg.*)

SIO.—Ai!

NACIONAL.—Ep! a veure si la matareu!

BATISTA.—Que us penseu que no n'hi tingut mai cap d'arma a les mans? Descansen!

NACIONAL.—Bé. Descanseu!

BATISTA.—Ar!... (*Se pega amb al fusell al peu.*) Ai!

NACIONAL.—Ho veieu! Ja us haveu fet mal! Doneu, apa! Moltes gràcies i mandar! (*Mutis.*)

(*Amb vestit elegant, per la porta del fons entra la TANETA.*)

TANETA.—Ai, senyora Sió!... Què en sóc de desgraciada!

SIO.—Si que vas guarnida! Per anar elegant ets desgraciada!...

TANETA.—No en faci cas! El vestit és ric i de colors; però el cor el duc de dol...

SIO.—Què dius? No sé què vols més!... Una minyona de servei que es va casar amb el fill d'un confiter, un regidor!...

TANETA.—Per això mateix... Que no sé si soc senyora o raspa... de la morralla o dels que manen! Que el sogre, el papà polític, vol

fer-me senyora... Miri com tinc els dits de embolicar caramelos! Però el Casinto, se se m'ha fet revolucionari... El meu cunyat li ha girat el cervell!... i me'l mataran, o me'l desterraran, o me'l faran butifarres!

SIO.—No t'alarmis!

TANETA.—Que no m'alarmi? Si estic entre dos deures! Avui mateix, el sogre em diu: «Noia. Empolaina't lo que més puguis i vina a l'Ajuntament. Allà, des del balcó, veuràs passar a la reina». Jo em vesteixo, m'enfarrino, i quan vaig a cridar al Casinto que és molt dormilega i cada dia fa la siesta, me trobo damunt del llit aques'a carta, que no sé llegir, però que sí me la sé de memòria, perquè l'he fet llegir a tothom!

SIO.—No t'acaloris! Vols un vas d'horxata?

TANETA.—Gràcies. Em faria mal!

SIO.—Descansa...

TANETA. (*Agafant un paper, l'obre, el mira, diu les primeres paraules i després el doblega i segueix recitant el contingut.*)—Miri, que em diu: «Esposa mia: Los hombres que nos debemos a la patria, tenemos de hacer una de tanto en tanto. Hoy voy a hacerla yo. No sé de lo que se trata, pero el caso es gritar «Viva la Constitución!» Tuyo, y si no vuelvo no llores, *Casinto.*» Què li sembla?

SIO.—Res... que «volverà», que no tinguis por... que el teu home no és guerrero! Tot lo més que pot fer és rebre si es perd un bolet!

TANETA.—Ai! Ai! Que me'l faran malbé, tan maco com és!

SIO.—Ves a l'Ajuntament i no el cerquis, que prou que hi anirà ell si hi ha bullanga!...

TANETA.—Ai, que em veig viuda! Qui em tenia de dir que fóra tan desgraciada!... Ai, me'n vaig a embolicar caramelos! (*La seva veu es perd en el bullit del carrer.*)

SIO.—Una que li ha sortit bé la relliscada!

RAMON. (*Entra.*)—Ai, i com està el carrer. Mai havia visut tants barrets de copa!

SIO.—A casa ja no en queda cap! Me'n hi desempellegat de tots els que tenia! (*Se senten les canonades de la Ciudadela.*)

RAMON.—Salves? La reina surt del Palau!

(*Burgit al carrer de veus: ara... etc. A Sió.*)

Que ja ha vingut?

SIO.—Sí.

RAMON.—A on és?

SIO.—Al seu quarto.

RAMON.—Me n'hi vaig.

SIO.—No hi vagi. No sigui imprudent!

RAMON.—I si la cridés?

SIO.—Això sí. (*Cridant-la.*) Marieta!

MARIETA. (*A dins*).—Mani, Sió?

SIO.—Surt un moment.

MARIETA.—Ara surto, que arreglava això.

RAMON.—Vostè, Sió, no li sembla?...

SIO.—Entès... Vol dir que faig nosa... Veiam, si tindrà traça, senyor Ramon. (*Ramon tanca els finestrons i la porta amb clau. Mutis Sió.*)

MARIETA. (*Surt.*)—Què volia? Ah; és vostè?

RAMON.—Sí, sóc jo, el mateix. He vingut per veure la reina i com que m'han dit que tu erats aquí... He dit, vaja, en veuré dues!... La d'Espanya i la del cor!

MARIETA.—Si és solament per parlar, podríem sortir al carrer, que la comiiva és per allí fora que passa.

RAMON.—Ja ho sé, però és que a mi...

MARIETA.—A vostè li va per dins, no és veritat, senyor Ramon?

RAMON.—No te'n burlis que estic de més mal humor, si ho sabies!

MARIETA.—Si que ho sento!

RAMON.—Molt! (*Pausa.*) Mira, Marieta, jo no sóc home de paraules ni llargues retòriques... Cla i català, Marieta, jo crec que tu estàs amb condicions per ser molt feliç.

MARIETA.—Amb el meu xicot, vol dir?

RAMON.—Deixa'l tranquil el teu xicot, qui sap si ja no es recorda de tu.

MARIETA.—Que llegeix el seu cor, vostè?

RAMON.—Vaja, deixa't de romanços i parlem com dues persones de seny.

MARIETA.—Això del seny s'ho deu dir per vostè mateix, perquè jo encara, gràcies a Déu, no l'he pas perdut.

RAMON.—Tu, potser no; però és que un home de vegades el perd fàcilment quan s'enca-terina darrera uns ulls com aquests i una boca...

BATISTA.—Mestressa! (*Tancant.*)

RAMON.—No hi és, laquí! deu ser fora..

(*Apart.*) Malviatge.

BATISTA.—No la veig; on se deu haver ficat.

(*Mutis.*)

RAMON.—Si, Marieta, com deia...

MARIETA.—Senyor Ramon, no es cansi, avui per avui, no pot ser. Ja veu que no ho tiro lluny. (*Apart.*) Dissimulem. I cregui'm, val més que s'ho prengui amb alegria, que un galant trist és cosa que fa riure molt.

RAMON.—Es que encara no ho saps tot, que no vinc pas sol aquí; veus, aquí dintre hi ha un regalet.

MARIETA.—No es molesti en desembolicar-ho que no el vui veure.

RAMON.—Però per què, beneitona?

MARIETA.—Perquè encara que vos'è m'hagi vist anar amb un soldat a soles no ho extranyi, perquè aquell soldat és l'home que jo estimo.

RAMON.—Paraules i paraules.

MARIETA.—Què vol dir?

(*Se sent al carrer el burgit de que s'acosta la comitiva. Una música sona. Visques a la reina. Visca la reina governadora!*)

RAMON.—Marieta! Lo que està escrit... està escrit. Encara que tu no vulguis, tu tens d'ésser meva... Ho sents?... meva!

MARIETA.—Mai!

RAMON.—Tonta!

MARIETA.—Vagi-se'n... Em fa fàstic!

RAMON.—No cridis... Calla! Te donaré tot lo que vulguis...

MARIETA.—Ausili! Ausili!

(*Veus de «Viva la reina!»*)

RAMON.—No et sentirà ningú! Ets meva...

(*De sobte un crit de «Mori Espartero!» A poc, crits de «Mori la reina Visca la Constitució!» Uns trets. El senyor Ramon calla un moment.*) Que crid'in! El món està aquí dins!

SIO. (*Al carrer*).—Obriu!

MARIETA.—Senyora Sió! Auxili!

SIO. (*Cops a la porta del carrer.*)—Obriu! que ve la tropa! Que aquí mateix fan una barricada!

RAMON.—No obriré... No... De primer et vui a tu... a tu... que tens d'ésser meva... (*Se*

senten els tres tocs d'atenció. Després una descarga.)

VEUS.—Aï! Ai! Mori la Reina! Visca la llibertat!

RAMON.—Ningú et durà cap auxili.. L'infern m'ajuda!

MARIETA.—Monstre! Canalla! No té cor! Deixa que la gent mori al carrer! *(A la porteta de l'esquerra grans cops.)*

SEBASTIA. *(A la porta).*—Auxili! Auxili!

MARIETA.—Es en Sebastià! Deixi'm! *(D'un gran esforç pot desfer-se del senyor Ramon.)* A la fi! *(Va i obra la porteta. Entra amb en Sebastià que du un braç ferit, la mà plena de sang.)*

SEBASTIA.—Auxili!

MARIETA.—Què has fet!

SEBASTIA.—Tu! Marieta! Em salves la vida!

MARIETA.—I tu la meva...

SEBASTIA.—Què hi feies aquí?

MARIETA.—Res... res... Però què ha estat?

SEBASTIA.—El poble que no ha pogut sofrir com uns quants covards victorejaven a la reina que vol ésser absoluta, desfer la Constitució i desterrar a l'Espartero... Uns quants hem començat a garrotades contra els que cridaven: Mori l'Espartero! La tropa ha disparat. Ens hem fet forts aquí davant...

RAMON. *(Fent-se fonedís.)*—Ah! Tu me la pagaràs!

MARIETA. *(Que ha anat a cercar venes, etc.)*—I el senyor Ramon?

SEBASTIA.—No sé... Deu haver sortit per veure el que passa.

MARIETA.—I la senyora Sió i les dones que eren aquí a la porta?

SEBASTIA.—S'han tancat a la botiga del davant.

MARIETA.—Et faig mal?

SEBASTIA.—No... Tu no, Marieta... Ja ho veus... Després de la ferida que m'has fet al cor, ets tu qui em salves!... *(Se sent un toc de generala.)*

MARIETA.—Què és això?

SEBASTIA.—Toquen a generala. Volen ofegar en sang el moviment revolucionari que comença!...

MARIETA.—Però tu ja no sortiràs més d'aquí, Sebastià!

SEBASTIA.—Tan se m'endona la vida a mi, Marieta.

MARIETA.—Calla!

SEBASTIA.—Que calli? Encara vols que em sacrifici més per tu?...

MARIETA.—Tu saps que no puc escoltar-te... Que sóc seva... seva...

SEBASTIA.—Per què no m'haurà atravesat el cor aquesta bala! (*Cops a la porta de l'esquerra.*)

VEU DE SOLDAT.—Abran a la fuerza! (*Moment d'esverament.*)

SEBASTIA.—Ell!

MARIETA.—Et segueixen! (*Marieta va a tancar la porta.*)

RAMON (*Dins*).—Aquí ni hi ha un!

MARIETA.—Es el traïdor... T'ha delatat!

SEBASTIA.—Ves... obra! (*Es repeteixen els cops.*)

MARIETA.—No!

SEBASTIA.—Ens mataran a tots dos...

MARIETA.—Doncs, amaga't. Ves... aquí... Depressa...

SEBASTIA.—Es inútil. Em trobaran...

MARIETA.—Ves... Deixa'm fer. (*A empentes amaga al Sebastià a la porteta situada a la dreta. Va i obra la porta de l'esquerra. El senyor Ramon entra amb un cabo i dos soldats.*)

RAMON.—Es aquí!

PAUET (*Amb galons de cabo*).—Tu!

MARIETA.—Pauet!

PAUET.—Tu... (*Als soldats.*) Vosaltres aneu per l'altre carrer. Jo registraré aquesta casa. (*Al senyor Ramon.*) Vostè retiris i no vagi pel carrer si no vol exposar la seva vida...

MARIETA.—Pauet!

PAUET.—Tu!... Tu aquí! I amb un home!

MARIETA.—Què et penses, Pauet?

PAUET.—On és aquest home? Digues... on és...

MARIETA.—No hi ha ningú!

PAUET.—Mentida!... Aquí dintre s'hi ha amagat un home... L'han vist... Qui és? Digues... Dóna-me'l.

MARIETA.—Mai!

PAUET.—Marieta. Pensa que els quefes m'han enviat a cercar-lo... que no puc sortir d'aquí sense dur-lo viu o mort...

MARIETA.—Mata'm a mi!

PAUET.—Eh!... Però què saps lo que dius?

MARIETA.—Què sospites?

PAUET.—Lo que veig clar... Entre ell i jo, t'estimes més a l'altre...

MARIETA.—No! Però jo vui que visqui...

PAUET.—Però, qui és? Dignes.

MARIETA.—No el coneixes. Un... un ferit.

PAUET.—Mentida... El senyor Ramon m'ho ha dit ben clar. El que era aquí és el teu Sebastià, el teu home, el teu carinyo... Queda't amb ell... Queda't amb ell...

MARIETA.—Pauet!

PAUET.—Vesten! Perduda!

MARIETA.—Pauet!

PAUET.—Com totes! I em volies fer creure que jo era el primer... Puà!

MARIETA (*Cau a terra*).—Perduda! I ho diu ell! Ell!

PAUET (*Als soldats que tornen*).—Aneu pel carrer de l'Esparteria... Ha fugit aquest home!

SEBASTIA (*Fent esforços per obrir la porteta*).—Marieta!

MARIETA.—Sebastià!

SEBASTIA.—Adéu, Marieta!

MARIETA.—On vas?

SEBASTIA.—A ser un home! Per tu, la vida! Per tu, la teva honra! (*Surt al carrer corrents.*)

MARIETA.—On vas? No surtis! (*Un cop oberta la porta del fons, apareix una barricada amb gent defent-san-la; es creuen trets d'un i altre partit.*)

SEBASTIA (*Enfilat a la barricada*).—Pauet! Pauet! Es aquí la teva dona! Es feva! No em sent. Es lluny!... Ah! Però allà són els altres! (*Es gira cap a l'altre costat. Se sent una corneta.*)

VEUS.—Afuera, paisanos!

SEBASTIA.—No! Per tú, Marieta!

MARIETA.—Vina!

SEBASTIA.—No! Soldats! Tireu aquí... Visca la llibertat!...

(*Flameja una bandera. Cau ferit i entra a la botiga. Per la porta petita entra el senyor CLEMENTE. A la barricada segueix la lluita.*)

CLEMENTE.—Marieta!... Vina a casa! Aquest barri està revolucionat!...

MARIETA.—Ha mort per mi!

SEBASTIA.—Marieta... Sempre t'he estimat. Fes-me un petó...

MARIETA.—Sí... Reposa aquí, Sebastià!

SEBASTIA.—Marieta!

MARIETA.—Es un home... Ha mort per mi...

CLEMENTE.—Però l'altre és el pare del teu fill...
Pobre Marieta! (*Trompetes al lluny.*)

TELÓ.

EPÍLEG

QUADRO PRIMER

AL PATI DE L'HOSPITAL

Pati de l'Hospital de la Santa Creu. En Tomasetti, molt indignat, amb una ma embolicada, apareix discutint amb l'Enfermer.

TOMASETTI.—Io me infischio di questo!

ENFERMER.—Què vol que li digui?...

TOMASETTI.—Io non poso trevallare! La revolta e la mia rovina. Io sono rovinato! El mio oficiale e morto, la mia casa e morta, e io... Vedete! Un dito que ha guillato!

ENFERMER.—Aquí l'únic que hem fet és curarlo. Era la nostra obligació.

TOMASETTI.—Bene! Io sono curato, pero ara no puc trevallare!

ENFERMER.—Doncs reposi.

TOMASETTI.—Oh, reposi, quella sihiotesa! Voi estate un bromista! Que reposi, que reposi! Dongui'm una cadira i reposaré... Si al menos io fora un homo casato, io faria trevallare a la dona!... Cosa estúpida questo paesse. Vengo de l'Itàlia. Planto botiga di arti. Trabaco... I un giorni los esparteristis, altro los zurbanistis, los maría-cristinistis... Recristinistis! La cità e tuto una olla de grillos! E nenguno està per fer-se marcs de mirallo ni per pintare miente.

ENFERMER.—Li repeteixo. Aquí no en sabem res de tot això.

TOMASETTI.—Oh! Io declararé la guerra a Es-

partero. E il vaixelo di mei paese vindran a tirate bombas a la cità.

ENFERMER.—Faci, faci.

TOMASETTI.—Oh, un dito! Mi manca un dito!... Io sono inutile pera il trabaco!

Entren el senyor CLEMENTE i en PAUET

CLEMENTE.—Senyor Tomasetti!

TOMASETTI.—Oh, l'autorità! No em ni dica niente!

CLEMENTE.—Què diu?

TOMASETTI.—Non voglio saber niente! Me ne vado al mio paese!

CLEMENTE.—Ah, sent la nostalgia!

TOMASETTI.—Io vado a declarar la guerra a esta maledeta cità! He perduto un dit! No hi haurà clemencia per questo paese rivolucionario! (*Mutis.*)

CLEMENTE.—Però què té aquest ciudadà?

ENFERMER.—Un mandra! Llavors de la revolta dels barrets de copa que va ser ferit... Res! Una bala que se li va endur una ungla i d'ensà d'aquell dia que l'hem tingut aquí... Ni a cops de sabatots el podiem fer fugir!

CLEMENTE.—Pobre Tomasetti! Ara sabrà lo que valia en Sebastià!

ENFERMER.—I vostès desitgen veurer a algun malalt? Ja no és hora de visita.

CLEMENTE.—Esperem que surti una malalta.

ENFERMER.—Ah!

CLEMENTE.—Hem rebut l'encàrrec de que vinguessim avui en aquesta hora...

ENFERMER.—Doncs amb el seu permís vaig a la meva feina. (*Mutis.*)

CLEMENTE.—Estàs callat, Pauet.

PAUET.—Què vol que digui?

CLEMENTE.—No fas bona cara!

PAUET.—Sí, tinc de parlar clar, senyor Clemente. Jo aquí vinc per força.

CLEMENTE.—Què dius, ara?

PAUET.—Lo que sent. Jo, a la Marieta, me l'estimo, sí, me l'estimo molt, molt, però no hi crec amb ella.

CLEMENTE.—Pauet!

PAUET.—No hi crec! Deixi'm parlar. Ha estat massa la reina del barri per a que pugui ser la meya dona. Està marcit el seu nom d'anar d'una boca a l'altra, de rodar pel carrer.

CLEMENTE.—Però si tu i tots heu anat empenyent-la! D'ençà d'aquell dia de sang que no la vaig veurer més... A mi em van agafar per sospitós... Es per això que ella, sense cap auxili, va venir a l'hospital a fer nàixer el fill del vostre amor.

PAUET.—El fill del meu amor!

CLEMENTE.—Però saps el què dius? I ets tu, l'home que la va besar per primera vegada qui diu això?... Del fang del carrer tu pots netejar-la... Però pensa que ara no es ella sola. La Marieta té un fill. Es un fill teu.

PAUET.—Senyor Clemente!

CLEMENTE.—I ho dubtes? Però tens cara per dubtar-ho?...

PAUET.—Jo no la crec a la Marieta. Quan penso amb aquell dia... El tenia amagat a la seva habitació... No me'l va voler donar.

CLEMENTE.—Ell havia anat a cercar refugi. Hauria estat un crim!

PAUET.—Però el Sebastià va morir per ella. Quan un home fa això és que estima, que se sent estimat, el seu record sempre serà entre nosaltres.

CLEMENTE.—Pauet! Tu saps lo que era aquell noi: un romàntic. Es barallava per totes les idees de llibertat. Generós, sempre era al costat dels sacrificis. Va morir per a que tu no tinguessis cap dubte.

PAUET.—Però tinc clavat el dubte a l'ànima. No puc creure. No és bona. Em va enganyar. (*Mira cap a l'entrada de l'esquerra.*) Eh! Miri... Es la bruixa... la Sió.

CLEMENTE.—Aquesta dona!

PAUET.—Ella també ve a cercar-la.

CLEMENTE.—Maleïda!

PAUET.—Amague'm-nos. Veïam el paper que li fa la Marieta... Ara veurem si és certa la seva estimació...

(*Clemente i Pauet s'amaguen a primer terme dreta. Per segon terme dreta apareix la germana CLEMENCIA amb la MARIETA. Al mateix temps per l'esquerra entra la SIÓ. Se sent una campana.*)

GERMANA.—Vaja, Maria. Faci el cor fort i a tenir confiança en Déu...

MARIETA.—Gràcies, germana...

GERMANA.—No ha vingut a esperar-la ningú?...

MARIETA.—Es extrany... Jo vaig escriure ahir...

GERMANA.—Al seu pare... No és cert?

MARIETA.—Sí... Al senyor Clemente... el meu pare.

GERMANA.—Potser no la vol perdonar del seu pecat.

MARIETA.—Pobre de mí! Pobre del meu fillet del meu cor!

GERMANA.—Per el seu fill no passi cap pena...

Allà a la Maternitat serà fins que vostè pugui fer-lo home... On anirà vostè, ara?

SIO (*Acostant-se*).—On té d'anar, pobreta!... Amb mí!

MARIETA.—Vostè?

GERMANA.—Es de la família, la senyora?

SIO.—De la família? Tota la té a l'encant la família! i dispensi el modo d'expressar-me... Si no fos per mí que de tant en tant li he enviat una gallina per fer-li caldo, no sé on pararia, ara!... Que ja sé el pa que es dona en l'Hospital!

GERMANA.—Senyora!

SIO.—Déu me'n guard de parlar malament de vostès, que són unes màrtirs etivocades de la vida.

GERMANA.—Marieta. Ara ja té un apoi. Jo em retiro. Que Déu la faci bona i procuri no tornar a caure més en pecat!

MARIETA.—Gràcies, germana...

GERMANA.—Pensi que ara té un fill... un fill que entre els fills de ningú, espera que la seva mare es dignifiqui i vagi a cercar-lo amb els braços oberts. Pensi que no hi ha res al món com una mare, i que tots els que no la coneixen van per el món cegos, perquè mai han vist la llum dels seus ulls! Adéu, filla meva!

MARIETA.—Adéu, germana. (*La germana se'n va per segon terme dreta, després de saludar lleugerament a la Sió i eixugant-se d'anagat, una llàgrima.*)

SIO.—Vaja, no ploris... Prou llàgrimes! Que ja n'has fet masses en aquesta vida.

MARIETA.—Sola... sense ningú... on vol que vagi? Com vol que no plori. Ahir vaig escriure al senyor Clemente... i tampoc és aquí.

SIO.—El senyor Clemente... Què vols que faci de tu el senyor Clemente... Lo mateix que

el teu promès. Com tots els homes. Molta palabreria i xarrameca, però en arribant l'hora de fer un punt d'home, si t'he visto no me acuerdo!...

MARIETA.—Pobre de mi!

SIO.—Pobre de tu? Noia no estàs tan malament com te sembla! Es clar que és el moment difícil a la vida, però noia, altres s'han trobat pitjor que tu i han arribat a puesto. Pobre de tu... pobre de tu... Pobre de tu, sí, si no fas lo que jo et digui...

MARIETA.—Però el meu fill!...

SIO.—Deixa'l estar el teu fill!

MARIETA.—Però és meu!

SIO.—Teu... Ningú te'l vol pendre. Ben teu que és! La teva creu serà si no t'espaviles. Ara per ara tens d'oblidar-te de que el tens... Fia't dels meus consells!

MARIETA.—Sempre ha estat bona, vostè.

SIO.—No ho dubtis.

MARIETA.—Així, vostè vol que vagi a servir a casa seva!...

SIO.—A casa meva... precisament, no; però... hi ha una persona que s'interessa per tu, que...

MARIETA.—Senyora Sió, suposo que no parla del senyor Ramon?

SIO.—Aquell canalla? Déu me'n reguard! Per poc em fa matar al mig del carrer. No dona, no.

MARIETA.—Es que penso...

SIO.—No tinguis por... Si t'arribes a casar amb el teu soldat, què foras? Res... una pagesa! Ara, qui sap! Aquesta amiga meva té molts amics, gent de barco, americans que vénen carregats d'unces...

MARIETA.—Calli, calli, no puc sentir-la!...

SIO.—Tonta... Vina... Vina...

MARIETA.—No... (*Dubtant*). Mai... Mai...

SIO.—Encara dubtes? (*Canvi*.) Doncs vaig a parlar-te clar! Truca a totes les portes. Veiem on t'obriran. Arreu te diran que ets una perduda... «Una fadrina amb un fill als braços no té perdó de Déu». Te maleïran... Te despreciaran... I, tu, un dia, amb el teu fill te tiraràs de cap a mar.

MARIETA.—Calli!

SIO.—Anem... Anem... Pensa que demà pots llençar a la cara del qui et va perdre tot el teu després. Anem... Vina...

MARIETA.—Sí... Anem. Si ja estic sense honra! Si ja sóc la Marieta de l'ull viu! No puc ser bona! No puc ser mare... El meu fill m'escupiria a la cara la cançó! Anem!

(La Marieta i la Sió se'n van per l'esquerra. Del seu amagatall surten en PAUET i el senyor CLEMENTE.)

PAUET.—Se'n va amb ella! Es una perduda!
CLEMENTE.—Calla!

PAUET.—No la veuré mai més!

CLEMENTE.—Calla! Es una dona! Es la teva màrtir... Es la mare del teu fill!

PAUET.—Mentida! Serà una dona de tots!

CLEMENTE.—Tu la lences! Doncs bé; jo la recullo! Aquesta no l'embrutarà la bruixa! Marieta! Marieta! *(El senyor Clemente fa mutis darrera de la Marieta, cridant-la. En Pauet resta en escena, després fa un geste de despreci i corrents, se'n va per el costat oposat on se n'han anat tots.)*

TELÓ

QUADRO SEGON

L'AMOR DE LA MARIETA

A casa d'en Clemente. Petita habitació. Finestreta al fons. A l'esquerra, porta d'arcova amb cortines. A la dreta, una porta. Veus de gent al carrer que canten:

«A setze el pa,
a setze el vi,
el pobre Carnestoltes
s'acaba de morir».

CLEMENTE *(Llegint un diari a la taula)*.—Malvinatge; els borrarxos que no deixaran dormir a la criatura... No callaran... I lo pitjor és que no van a parar en tota la tarda! Sort que avui s'acaba!... *(Segueix la cançó de lluny.)*

MARIETA *(Apareix per la porta de l'alcoba)*.—Ja dorm! Sembla un àngel. I com el coneix, senyor Clemente... Pobret! amb la

mirada sembla que li dongui gràcies per lo que ha fet per ell, per mi!

CLEMENTE.—Jo no he fet res. I si tens d'estar tota la vida fent-me reverències, recull els trastets i a corre món. Jo he fet lo que era la meva obligació. Que si cada home posés remei a una desgràcia no hi hauria cap desgraciada en el món. Tu ets la meva filla. Ell el meu fill. Déu, que és molt savi, me va deixar sol a la joventut, arrencant del meu costat els dos fills morts a la guerra, ara a la vellesa me dona a tu i al petit! Ja veus si ne's de savi! Ara, Marieta, a riure, a creixe al noi, a fer enveja a la gent...

MARIETA.—No sé. Jo estic certa de que aquesta bona acció de vostè té de dur-li desgràcia. La gent és tan dolenta... En el barri els envejosos, la Teresina, les altres minyones, el senyor Ramon mateix no pararan de bescantar-lo!

CLEMENTE.—Qu bescantin!... Si no hi haguesin males llengües murmuradores, no tindrien cap mèrit els sacrificis de la virtut! Jo entenc la llei així. Un mal home te va deixar, una mala llengua te va treure una cançó de deshonra, doncs aquí hi ha un altre home que recull a l'enganyada i tapa la boca de la que canti la injúria!

MARIETA.—Però no podem viure així tota la vida!

CLEMENTE.—Tota la vida! En ell no hi pensis. Es mort per tu. El fill serà reconegut per mi i batejat per mí! Tu seràs la mare. Però davant de Déu, davant del cel, tu sèràs la meva filla! El que et va perdre no té cor! (*A la porta del pis se sent la veu del capellà.*)

RECTOR.—Ave Maria!

CLEMENTE.—Endavant!

RECTOR.—Bon dia, senyor alcalde!

CLEMENTE.—Vostè, Mossèn Agustí, el nostre Rector! Mai s'havia vist tan honrada la casa meva... Passi i sigui!

RECTOR.—Gràcies...

CLEMENTE.—I vostè dirà en què pot ser-li útil esta autoritat.

RECTOR.—Senyor Clemente... El motiu de la meva visita és secret...

CLEMENTE.—Ah! Vol dir que la Marieta no pot sentir res...

MARIETA.—Jo em retiro.

CLEMENTE.—Mossèn Agustí, la Marieta pot sentir tot el que jo digui, lo que jo escolti...

RECTOR.—Però no lo que digui jo.

CLEMENTE.—La Marieta pot sentir tot lo que jo digui o escolti, perquè la Marieta és la mestressa d'aquesta casa i és ella qui té de donar permís per entrar en ella.

RECTOR.—En aquest cas, jo em retiro...

CLEMENTE.—En aquest cas vostè es queda... Perquè això vol dir que vostè no vol acatar la seva autoritat, i a la Marieta no l'ofèn cap home... ni cap mossèn... ni cap monarca!

MARIETA.—Senyor Clemente... Deixi'm retirar...

CLEMENTE.—Si tu ho vols?

MARIETA.—Amb el permís de vostès! (*Se'n va.*)

CLEMENTE.—Parli, ara!

RECTOR.—Senyor alcalde. Jo crec que per la pau del barri tots dos tenim d'anar d'acord!

CLEMENTE.—Això és. Vostè mana a l'església i jo mano al carrer i no toparem mai.

RECTOR.—Molt bé. Però ni la seva autoritat acaba a la plaça ni la meva a l'església. Vostè és l'ordre material. Jo sóc l'ordre espiritual... Vostè, en nom de les lleis de la Constitució, té de vetllar per a què ningú molesti als veïns, que tothom sigui lliure de fer la seva voluntat, sense fer mal a tercer... Perseguir al lladre, al malparlat, al malfactor... Jo tinc de vetllar per la salvació dels que a la parròquia vénen. Tinc de vetllar per la moral pública... Els homes, de vegades, guiats per les seves passions, obliden lo respecte moral que es deu al veí, i, llavors, comença la meva tasca.

CLEMENTE.—Amb tot això vol dir...

RECTOR.—Amb tot això vui dir, senyor alcalde de barri, que fa temps no ha vingut al tribunal del confessor.

CLEMENTE.—Doncs, senyor rector de la parròquia, jo dec dir-li que el senyor Clemente va a confessar sempre que un pecat li pesa a la consciència, però l'alcalde de barri no ha fet ni farà mai cap pecat, i per això no hi té d'anar!

RECTOR.—Calma... calma... Senyor Clemente, que anem a posar-nos en un problema de jurisdiccions i això no és lo que jo volia.

CLEMENTE.—Doncs, parli clar.

RECTOR.—Ben clar?

CLEMENTE.—Clar i català!

RECTOR.—Doncs, senyor Clemente, jo li tinc de dir que els seus sentits, la seva carn, les seves passions, l'han perturbat.

CLEMENTE.—Senyor Rector...

RECTOR.—L'han perturbat fins al punt de fer-li veure lo que és pecat com una virtut... Tot el barri està escandalitzat de la seva conducta.

CLEMENTE.—De la meva conducta?

RECTOR.—Sí. Vostè ha recollit a una perduda a casa seva!

CLEMENTE.—A una enganyada.

RECTOR.—A una dona que es va deixar enganyar, que és igual!... Una dona que és motiu d'escàndol... Les veïnes van esverades a dir-m'ho a l'església. Vostè viu amb una dona!... Vostè té a casa un fill que no és de vostè!

CLEMENTE.—Molt bé! S'escandalitza el barri! El barri! S'escandalitza el senyor Ramon, l'home que té per ofici la deshonra! S'escandalitza la senyora Sió, la mala dona que posa prou a totes les virtuts! S'escandalitza la Tresina, la mala llengua que taca tots els cors amb les seves cançons enverinades... Tots els que han perdut la vergonya i que van a confessar-se per a aparèixer sants, no poden veure com jo faig la virtut de recollir a una desgraciada, i em volen llençar a l'infern dels pecats... Doncs m'hi trobo molt bé a l'infern, mossèn Agustí! Si em tinc de condemnar per això, vingui la condemna! Si em tenen de treure l'alcaldia per això, llenço la vara! Tot abans de deixar al carrer a una dona per a que l'escarneixin els virtuoses!

RECTOR.—Ho veu?... Si vostè mateix me la dona la raó... Vostè l'estima a aquesta dona!

CLEMENTE.—Que si l'estimo? Es dona, té un fill i necessita un home que l'ampari. Es la meva obligació!

RECTOR.—Senyor alcalde!

CLEMENTE.—Senyor Rector. A la seva prèdica no més tinc que dir-li una cosa. Prepari el llibre dels Evangelis perquè té feina!... L'alcalde de barri es casa!

RECTOR.—Què diu?

CLEMENTE.—Que l'alcalde de barri don Clemente Garcia i Núñez, es casa amb la Marieta!
RECTOR (*Aixecant-se*).—Però...

CLEMENTE.—Que la Marieta es casa amb l'alcalde de barri!

RECTOR.—Vostè sap que la Marieta té un fill?

CLEMENTE.—Aquest fill serà, davant de Déu, fill de la Marieta i de l'alcalde de barri!

RECTOR.—Alcalde! Vostè és un sant!

CLEMENTE.—Rector... Jo sóc un home!

RECTOR.—Vostè acallarà totes les murmurations.

CLEMENTE.—Jo torno l'honra a una dona!...

RECTOR.—I això serà?

CLEMENTE.—Demà mateix!

RECTOR. — Senyor Clemente, que Déu el beneeixi!

CLEMENTE.—Senyor Rector... Que Déu li dongui bona mà!... (*El Rector se'n va. Resta sol el senyor Clemente. Mira per la finestra.*) Ja és al carrer! Ja el saluden les veïnes... Ja el miren amb rjure mofeta. Llengües verinoses del veïnat! Jo us diré com es salva l'honra d'una dona! (*Aldarull de màscares al carrer.*) Pobre mosèn! Ara el volten les màscares!... Són les mateixes que amb la carota de bondat han anat a parlar de moral i d'escàndol! Anima del barri, veuràs la lliçó que l'alcalde et dóna! (*A la porta del pis es senten veus de «que no ma conoses».* Son la TANETA, CASINTO i NANDU que venen disfressats. *Nandu va de fardassa.*)

VEUS.—Ja som aquí. Obriu!...

CLEMENTE.—Que és aquest escàndol a casa l'alcalde!

MARIETA (*Apareixent*).—Que em desvetllen el nen!

NANDU, CASINTO i TANETA.—Que no ma conoses!

MARIETA.—Qui sou?

CLEMENTE.—Qui té d'ésser. L'únic alegre i franc del barri! (*Treient-se les caretes tots tres.*)

NANDU.—Servidor!

CASINTO.—Ja ers ha conegut! Jo que volia fer broina!

TANETA.—Jo que em creia que em pendria per una marquesa!

NANDU.—I jo que sempre es veu que sóc un home!

MARIETA.—Però, on aneu?

TANETA.—A fer broma!

CASINTO.—A ballar!

NANDU.—A fer dentetes a les dones!

MARIETA.—Que en sou de felïços!

CLEMENTE.—Ditxós de qui sap divertir-se!

NANDU.—Jo, com que només em diverteixo pegant, doncs a cada constitucional que trobo, cops al bulto!

CLEMENTE.—Però encara no estàs escarmentat de la ferida?

NANDU.—Les ferides que es curen rai! Jo sóc d'aquells que en veient una pedra l'aixeca per fer una barricada. Per això he escollit aquesta disfressa: faig barrila i revolució...

TANETA.—I jo que m'he vestit de duquesa perquè vui ser elegante.

NANDU.—Noia. Tu sempre seràs una dama del fregall!

CASINTO.—Es la meva dona! No l'ofengui.

NANDU.—Calla, «duquesito en dulce»!

CASINTO.—Jo, «duquesito en dulce»? Si no fos Carnaval el respondria d'altra manera!...

TANETA.—Casinto que rebràs!

CASINTO.—Per això callo! Ja n'estic tip de rebre!

NANDU.—I a lo ditxo. Nosaltres venim aquí amb una intenció perturbadora!

CLEMENTE.—Doncs, a perturbar al carrer!

CASINTO.—Deixi'l dir!

TANETA.—Noia... En pocs dies que ets aquí sembles un altre!

CASINTO.—Oi!... Li fa bona vida el senyor Clemente!

NANDU.—Qualsevol diria que ha estat un mes a l'hospital.

CLEMENTE.—No en parlem d'això. Les coses tristes deuen oblidar-se.

NANDU.—Doncs, per això hem vingut; aquesta, i jo, i la pròpia, que no pot sortir pel reuma, hem dit: «Caram la Marieta... deu estar molt aburrida... i com que un dia, és un dia, doncs allò que es diu... que la venim a cercar per anar al ball!

MARIETA.—Avui?

CLEMENTE.—A la Marieta?

CASINTO.—Sí... Anirem aquí al costat, a l'antic convent...

NANDU.—Anirà amb nosaltres... No li té de passar res!

- CASINTO.—No sigui dolentot, senyor Clemente... Deixa-la venir.
- TANETA.—Apa, senyor Clemente maco!... Amb una careta ningú la coneixerà!
- CLEMENTE.—Si ella vol...
- MARIETA.—Jo!... què vol que digui, pobra de mi!
- TANETA.—Ha patit tant la pobre...
- CLEMENTE.—Però es pot despertar el nen...
- MARIETA.—La Laieta ja sap fer-lo callar!
- CASINTO.—O sinó ens l'emportem.
- CLEMENTE.—Així és que tu volries anar-hi?
- MARIETA.—Jo?...
- CLEMENTE.—Doncs, no vui!
- TOTS.—Eh?...
- CLEMENTE.—No hi va, perquè no està bé que una dona vagi al ball de màscares la vetlla del seu casament!
- MARIETA.—Senyor Clemente!
- TOTS.—Què?
- CLEMENTE.—Que demà es casa la Marieta.
- MARIETA.—Senyor Clemente!
- CLEMENTE.—Que demà tindrà un pare el fill de la Marieta.
- CASINTO (*Distret*).—Demà, tindrà un fill el pare de la Marieta?
- TANETA.—De debò?
- NANDU.—Si és cert, jo que no crec en res, duré un ciri a la capella Marcús!
- CLEMENTE.—Doncs ja pots comprar-lo.
- MARIETA.—Però, què diu, senyor Clemente?
- CLEMENTE.—Que demà tu et cases, Marieta!
- CASINTO.—Però, on té amagat el promès?
- TANETA.—Que és guapo, Marieta?
- MARIETA.—Si no el conec; és una broma!
- CLEMENTE.—El promès de la Marieta és aquí.
- TOTS.—Aquí?
- CLEMENTE.—El que es casa amb la Marieta, sóc jo!
- MARIETA.—Vostè?
- CLEMENTE.—Si, jo! La Marieta no podia viure a casa meva. Era un escàndol pel barri. La gent de bé no pot creure que un home i una dona visquin junts sense fer cap pecat. Jo, al casar-me amb ella, seré com ara; el seu pare. Ara tindrà dos fills.
- MARIETA.—Senyor Clemente...
- NANDU.—Això és un sant i no els que hi han al Calendari! Visca el senyor alcalde!
- TOTS.—Vica!

CLEMENTE.—Vaja ; no ploris, filla meva. Un home et va perdre. Era un jove enganyador. Un vell, abans de morir, et recull i et dóna l'honra que l'altre et va pendre... Quan jo mori tu seràs jove encara, i, llavors, podràs gosar de la vida.

MARIETA.—Gràcies, senyor Clemente! Gràcies pel meu fill!

(*Se sent trucar a la porta. Un moment de silenci. Entra la minyona Laieta.*)

LAIETA.—Senyor Clemente...

CLEMENTE.—Què hi ha?

LAIETA.—Un jove que demana per vostè.

CLEMENTE.—Un jove?

LAIETA.—Sí, senyor. Es un soldat; es diu Pauet.

MARIETA.—En Pauet!

CLEMENTE.—Marieta, tu ets la mestressa de casa. Ets tu qui manes. Ets tu qui té de decidir...

MARIETA.—Jo... no el conec... No vull saber res d'aquest home.

CLEMENTE.—Pensa-ho bé, Marieta.

MARIETA.—Jo... no el conec, senyor Clemente.

CLEMENTE.—Està bé. Feu-me un favor un moment. Deixeu-me amb ell. (*Se'n van per l'arcova la Marieta, Taneta i en Nandu.*) Fes passar a aquest jove. (*La Laieta se'n va.*) Ella encara l'estima! Encara té el seu nom al cor! (*Apareix en Pauet.*)

CLEMENTE.—Passa, Pauet.

PAUET.—Senyor Clemente...

CLEMENTE.—Tu diràs lo què vols a casa meva.

PAUET.—Jo, senyor Clemente...

CLEMENTE.—Ja estàs llicenciat?

PAUET.—Sí, senyor Clemente.

CLEMENTE.—Ah! Així és que vens a veure a l'alcalde de barri per a que et faci un paper de bona conducta. Te'n vols anar al poble? Ben fet. Els aires de Barcelona no proven als pagesos com tu.

PAUET.—Jo, senyor Clemente, no vinc pas per això.

CLEMENTE.—Doncs no crec que se t'hagi perdut res a casa meva.

PAUET.—No em faci patir més... li prego... Jo sé que aquí té la Marieta.

CLEMENTE.—La Marieta! No sé de qui parles.

PAUET.—La Marieta! No es burli de mi, li prego. Jo vull la Marieta. La meva Marieta!

CLEMENTE.—La teva Marieta, la teva... Ja! Tu vols dir aquella Marieta santa que tu vas perdre. Aquella Marieta màrtir que tu vas deshonrar, que per causa teva la seva honra ha anat en cançons i befes... Si tu dius que és teva per tot això vas molt errat de comptes.

PAUET.—Sí, sí; la Marieta és meva!

CLEMENTE.—Molt bé... Magnífica teoria! Tu vas conèixer una mossa. Et va plaure. La vas enganyar. Vas deixar que tothom la bescantés per carrers i places. Un dia, perquè ella va ser heroïna volent salvar la vida d'un home, la vas despreciar. Els precés meus, els dels amics, els dels companys no els escoltaves. Per tu, la Marieta era una perduda. Per culpa teva, per no tacar la seva honra, davant teu es va matar un home! Ella, sola, sense auxiliis, va anar a raure a l'hospital, a l'hospital! I ara vens tu a dir-me: «On és la Marieta? La Marieta és meva»... Doncs, no. L'home que fa lo que tu has fet, no té dona, no té fill, perquè l'home que deixa en el fang a una dona, no té mare!

PAUET.—Senyor Clemente!

CLEMENTE.—Ves-te'n!

PAUET.—Senyor Clemente, jo vinc a demanar perdó. Jo sé que vaig faltar. Jo estava boig.

CLEMENTE.—Molt bé! I si la Marieta no arriba a trobar un refugi i es mata, també aniries al cel a demanar-li perdó? Es tard!

PAUET.—Jo estava boig... Un ram de bogeria va cegar-me els ulls... Després he reflexionat, he pensat molt i veig que la Marieta m'estima, que jo l'estimo a ella, que serem feliços...

CLEMENTE.—Mentida! T'enganyen els sentits. Tu, ara, la veus feliç i vols fer-la teva altra vegada. Tu no l'has estimada mai! Tu no saps lo que és estimar.

PAUET.—Senyor Clemente... (*Se sent el plor del nen.*) Es el meu fill!

CLEMENTE.—No! No pot ser pare qui abandona un fill... Era un bort. Va nèixer on neixen els fills de les bagasses. Ara ja té pare: jo!

PAUET.—Senyor Clemente, que no miraré que sóc a casa seva.

CLEMENTE.—Així m'agrada! No l'hauràs. Aquest fill és meu.

PAUET.—Deixi'm passar, senyor Clemente. Miri que sóc un home.

CLEMENTE.—Ets un enganyador de dones.

PAUET.—Deixi'm veure el meu fill!

CLEMENTE.—No!

PAUET.—Doncs el veuré. Sóc el seu pare!

CLEMENTE.—Però el fill és meu! No el veuràs!

PAUET.—Passaré per sobre de vostè, per sobre de tothom... Fill meu! (*S'abraona sobre el senyor Clemente. Aquest cau a terra. De l'arcova surten la Marieta, Nandu i Tanela.*)

MARIETA.—Pauet!

PAUET (*Que es retira i deixa al senyor Clemente.*) Marieta!

MARIETA.—Fora d'aquesta casa!

NANDU.—Fora!

PAUET.—Marieta... Vull veure el nostre fill.

MARIETA.—No! Fora! Al carrer!

CLEMENTE.—No, Marieta. Tu amb ell.

PAUET.—Senyor Clemente!

CLEMENTE.—Jo sóc el teu pare, Marieta. Ell t'estima. Aquí el tens, Marieta. (*Acostant-li el Pauet.*) L'home que per un fill vol matar, és que estima de debò.

PAUET.—Gràcies, senyor Clemente.

CLEMENTE.—D'un boig he fet un home!

NANDU.—Visca l'alcalde de barri!

TOTS.—Visca!

CLEMENTE I tu, Pauet, que has deixat
 corre la infame cançó,
 «Baixant de la Font del Gat»
 tens de matar el fibló
 que la seva honra ha tacat.
 Pensa, dolç i enamorat,
 que és mare la teva dona;
 cuida sempre del teu niu,
 perquè és la dona més bona
 la Marieta de l'ull viu!

QUADRO TERCER

AL·LEGORIA DE LA CANÇÓ

La miranda de la Rosaleda a Montjuich. Al fons, la Barcelona de l'any 1922 i els jardins de l'Exposició futura.

Dos vellets, home i dona, estan asseguts.

Els «tzigans» de la Font del Gat executen la popular cançó.

VELL.—Sents? Es la cançó del vell temps. De llavi en llavi és arribada a nosaltres i ja és un cuplet... Te'n recordes? Llavors això eren camps i ara són jardins. Quants amors han començat en aquests llocs!

VELLA.—Com fa pensar la cançó! Que en som de vells!

VELL.—Nosaltres, sí. Però la cançó no morirà mai... Mira.

(Entren un soldat i una noia i s'asseuen a l'altre costat, fent-se l'amor.)

VELLA.—En Pauet i la Marieta!

VELL.—Que en són de felïços! Són com aquells!...

VELLA.—També anirà a la guerra aquest.

VELL.—També tindrà un fill ella!

VELLA.—Ploraran! Patiran! I el poble cantarà la seva befa!... *(Veus: «Un soldat!... La Marieta!... Nois... Són els de la cançó!...» El chor intern canta la cançó.)*

VELLA.—El sents?...

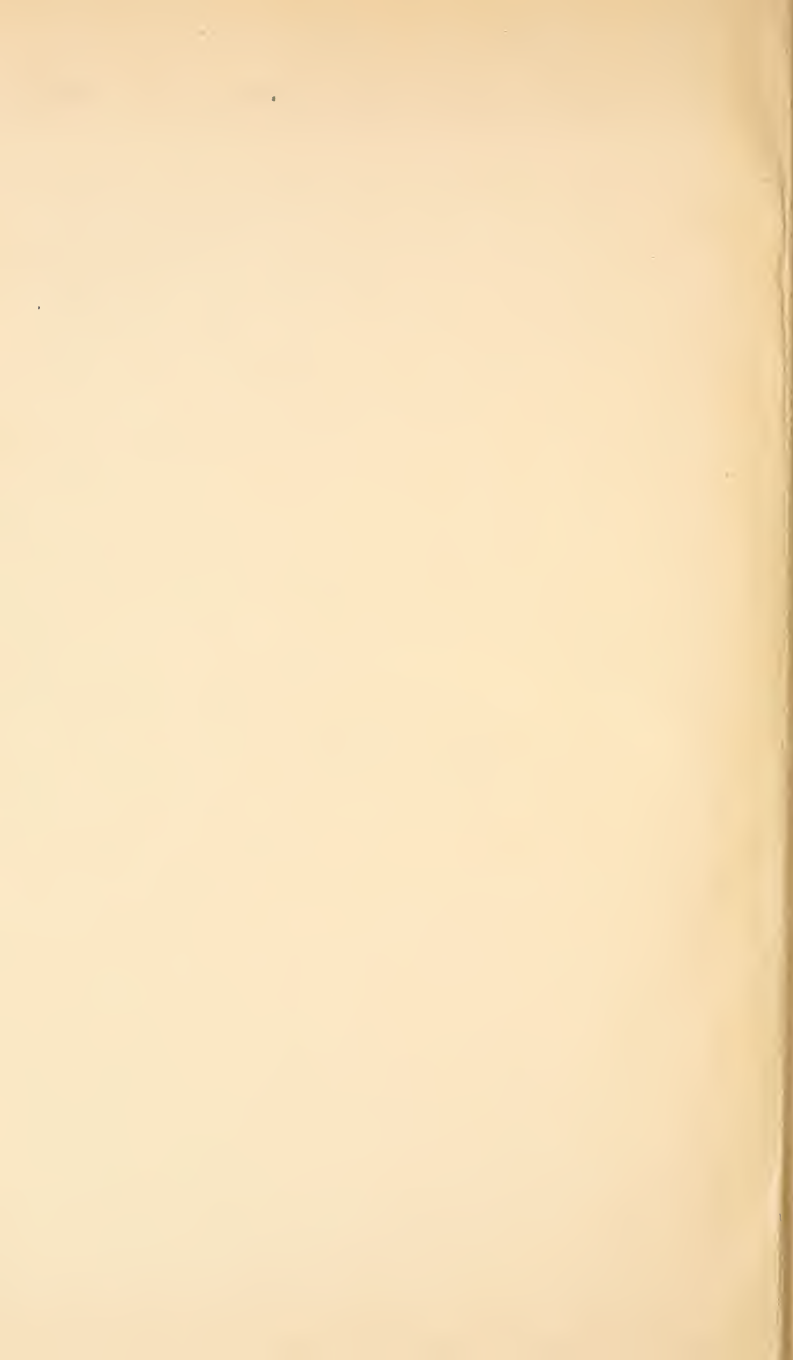
VELL.—No morirà mai la cançó! La va fer el poble i les coses que fa el poble són eterne!...

Baixant de la Font del Gat
una noia, una noia...
Baixant de la Font del Gat...
una noia i un soldat.

(Va caient el teló mentre la cançó segueix.)

Pregunteu-li com se diu
Marieta, Marieta;
pregunteu-li com se diu
Marieta de l'ull viu.

DUES PESSETES

**RARE BOOK
COLLECTION**

**THE LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
NORTH CAROLINA
AT
CHAPEL HILL**

PQ6217
.T44
v.26
no.1-22

